

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101008/B/2022/36122166286889220

VPLYV ÚTVARU HODNOTY ZA PENIAZE NA
EFEKTÍVNOSŤ VEREJNÝCH VÝDAVKOV NA
SLOVENSKU

(BAKALÁRSKA PRÁCA)

2022

Adam Pňáček

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

VPLYV ÚTVARU HODNOTY ZA PENIAZE NA
EFEKTÍVNOSŤ VEREJNÝCH VÝDAVKOV NA
SLOVENSKU

(BAKALÁRSKA PRÁCA)

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie
Študijný odbor: Financie, bankovníctvo a investovanie
Školiace pracovisko: Katedra poisťovníctva
Vedúci záverečnej práce: Ing. Matej Lorko, PhD.

Bratislava 2022

Adam Pňaček

ABSTRAKT

PŇAČEK, Adam: Vplyv Útvaru hodnoty za peniaze na efektívnosť verejných výdavkov na Slovensku - Ekonomická univerzita v Bratislave.

Národohospodárska fakulta; Katedra poisťovníctva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Matej Lorko, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2022, 46 s.

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je zmapovať činnosť Útvaru hodnoty za peniaze a vyhodnotiť jeho vplyv na efektívnosť verejných výdavkov na Slovensku. Bakalárska práca sa skladá z troch kapitol. V teoretickej časti definujeme efektívnosť, hodnotu za peniaze, Útvar hodnoty za peniaze a opisujeme aj proces revízie výdavkov po implementáciu. V praktickej časti analyzujeme revízie výdavkov v štyroch vybraných oblastiach – zdravotníctvo, vzdelávanie, životné prostredie a zamestnanosť a odmeňovanie vo verejnej správe. Revízie výdavkov identifikujú úsporné opatrenia (kde sa dá ušetriť) a hodnotové opatrenia (kam investovať). Následne budeme analyzovať implementačné správy a vyhodnocovať plnenie jednotlivých opatrení navrhnutých revíziami v sledovaných rokoch. Na základe získaných výsledkov posúdime, aký vplyv má Útvar hodnoty za peniaze na efektívnosť verejných výdavkov.

Kľúčové slová: efektívnosť, revízia výdavkov, úsporné opatrenia

ABSTRACT

PŇAČEK, Adam: The impact of Value for Money Department on the effectiveness of public expenditures in Slovakia – University of Economics in Bratislava.

Faculty of national economy; Department of Insurance. – Thesis supervisor: Ing. Matej Lorko, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2022, 46 p.

The main goal of this bachelor thesis is to map the activities of the Value for Money Department and evaluate its impact on the effectiveness of public expenditure in Slovakia. The bachelor thesis consists of three chapters. In the theoretical part we define efficiency, value for money, Value for Money Department and we also describe the process of revision of expenditures. In the practical part, we analyze revisions of expenditures in four selected areas – health, education, environment and employment and remuneration in public administration. Expenditure reviews identify saving measures (where savings could be made) and value measures (where to invest). Subsequently, we will analyze the implementation reports and evaluate the implementation of individual measures proposed by the monitored years. Based on the results obtained, we will assess the impact of the Value for Money Department on the efficiency of public expenditure.

Key words: efficiency, expenditure review, saving measures

Obsah

Zoznam ilustrácií, tabuliek a grafov.....	7
Zoznam skratiek	8
Úvod.....	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1 Verejná správa	10
1.1.1 <i>Efektívnosť verejných výdavkov</i>	10
1.1.2 <i>Neefektívnosť</i>	12
1.1.3 <i>Vládny audit</i>	13
1.2 Útvar hodnoty za peniaze	13
1.2.1 <i>Hodnota za peniaze</i>	14
1.2.2 <i>Revízia výdavkov</i>	16
1.3 Pojmy.....	21
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	22
3 Výsledky práce a diskusia.....	23
3.1 Zdravotníctvo	23
3.1.1 <i>Revízia</i>	23
3.1.2 <i>Implementácia</i>	28
3.2 Vzdelávanie	29
3.2.1 <i>Revízia</i>	30
3.2.2 <i>Implementácia</i>	32
3.3 Životné prostredie	32
3.3.1 <i>Revízia</i>	32
3.3.2 <i>Implementácia</i>	35
3.4 Zamestnanosť a odmeňovanie vo verejnej správe	35
3.4.1 <i>Revízia</i>	36
3.4.2 <i>Implementácia</i>	39
3.5 Zhrnutie.....	39
3.6 Diskusia	42
Záver	44
Zoznam požitej literatúry	45

Zoznam ilustrácií, tabuliek a grafov

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 - Fázy revízie výdavkov.....	18
Tabuľka 2 – Zdravotníctvo - Oblasti úsporných opatrení VZP voči roku 2019, v mil. eur.....	25
Tabuľka 3 – Zdravotníctvo - Oblasti úsporných opatrení mimo VZP voči roku 2019, v mil. eur.....	26
Tabuľka 4 – Zdravotníctvo - Hodnotové opatrenia - zmeny VZP oproti roku 2019, v mil. eur.....	27
Tabuľka 5 - Plnenie úsporných opatrení v jednotlivých oblastiach zdravotníctva, v mil. eur.....	28
Tabuľka 6 - Vzdelávanie - Identifikované úsporné opatrenia, v mil. eur.....	30
Tabuľka 7 - Vzdelávanie - Hlavné hodnotové opatrenia, v mil. eur.....	31
Tabuľka 8 - Vzdelávanie - Implementácia úsporných opatrení, v mil. eur.....	31
Tabuľka 9 - Životné prostredie - Úsporné opatrenia, v mil. eur.....	32
Tabuľka 10 - Životné prostredie - Hodnotové opatrenia, v mil. eur.....	34
Tabuľka 11 - Životné prostredie - Implementácia úsporných opatrení, v mil. eur.....	35
Tabuľka 12 - Zamestnanosť a odmeňovanie - Úsporné opatrenia, v mil. eur.....	36
Tabuľka 13 - Zamestnanosť a mzdy - Hodnotové opatrenia, v mil. eur.....	38
Tabuľka 14 - Úspora v jednotlivých sektoroch, v mil. eur.....	39
Tabuľka 15- Percentuálny podiel dosiahnutej úspory.....	40

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 - Koncept efektívnosti vo verejnom sektore.....	9
Obrázok 2 - Organizácia revízie výdavkov 2016 – 2020.....	15
Obrázok 3 - Metodika odpočtu.....	17
Obrázok 4 - Plnenie vybraných opatrení v oblasti školstva.....	18
Obrázok 5 - Slovné zhodnotenie vybraného opatrenia z oblasti školstva.....	19

Zoznam grafov

Graf 1 - Euro health consumer index 2018 celkové skóre.....	22
Graf 2 - Percentuálny podiel dosiahnutej úspory oproti potenciálu a plánu.....	38
Graf 3 – Plnenie úsporných opatrení.....	39

Zoznam skratiek

BCG	Boston Consulting Group
EÚ	Európska únia
HDP	Hrubý domáci produkt
IFP	Inštitút finančnej politiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
SVP	Slovenský vodohospodársky podnik
ŠAS	Špecializovaná ambulantná starostlivosť
ÚHP	Útvar hodnoty za peniaze
ÚZS	Ústavná zdravotná starostlivosť
VAS	Všeobecná ambulantná zdravotlivosť
VŠZP	Všeobecná zdravotná poisťovňa
VZP	Verejné zdravotné poistenie

Úvod

Všetci sa pri nákupe statkov snažíme byť čo najúspornejší - zohľadňovať cenu spolu s úžitkom, ktorý nám daný produkt/služba prinesie, inými slovami, mať čo najväčší úžitok za čo najmenej peňazí. Niektoré domácnosti si zvyknú kontrolovať svoje domáce rozpočty s tým, aby našli priestor na úsporu, ktorá môže byť použitá na kúpu iných dôležitejších výrobkov alebo služieb. Presne v tomto spočíva aj hlavná úloha Útvaru hodnoty za peniaze vo verejných financiách. Útvar hodnoty za peniaze pomocou revízií výdavkov kontroluje efektívnosť verejných výdavkov a navrhuje úsporné a hodnotové opatrenia, ktorými sa na jednej strane dosiahne úspora a na druhej sa premiestnením týchto ušetrovaných prostriedkov do prioritných oblastí zvýši hodnota za peniaze.

Tému bakalárskej práce Vplyv Útvaru hodnoty za peniaze na efektívnosť verejných výdavkov na Slovensku som si vybral preto, lebo ma veľmi zaujíma, či peniaze daňovníkov môžu byť použité efektívnejšie a tiež či Útvar hodnoty za peniaze má na túto efektívnosť nejaký vplyv.

Bakalárska práca je rozdelená do troch kapitol. V prvej kapitole sa táto práca zameriava na teoretické východiská efektívnosti, opisuje hodnotu za peniaze, Útvar hodnoty za peniaze spolu s jeho vznikom a proces revízie výdavkov až po implementáciu v rokoch 2017-2020. Rovnako sú tu spomenuté aj implementačné správy a metodika odpočtu, ktorá sa v nich používa. V druhej kapitole sú uvedené ciele a metodika bakalárskej práce. V tretej kapitole budeme analyzovať revízie výdavkov s opatreniami, ktoré boli týmito revíziami navrhnuté, spolu s ich implementáciou v štyroch oblastiach – zdravotníctvo, vzdelávanie, životné prostredie, zamestnanosť a odmeňovanie vo verejnej správe. Na záver je uvedené zhrnutie práce a diskusia.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Verejná správa

„Nielen Slovensko, ale žiadna krajina nedokáže mať naraz anglosaské dane, škandinávске výdavky a balkánsku korupciu. Úspešné krajiny 21. storočia s najvyššou kvalitou života sa líšia veľkosťou štátu, no jedno majú spoločné: efektívnu verejnú správu zameranú na dosahovanie výsledkov. Nemôžu si dovoliť luxus masívneho obchádzania platenia daní, a preto okrem ich účinného vyberania, občanom ponúkajú kvalitné a efektívne verejné služby. Hľadajú najvyššiu hodnotu (úžitok) pre svojich občanov, teda najlepšie spôsoby získavania a vynakladania verejných zdrojov alebo regulácie správania ľudí a firiem“ (Filko a kol., 2016, s. 5).

M. Sabayová a M. Presperínová (2018) uvádzajú, že k hlavným úlohám verejných financií patrí zaistenie efektívnej alokácie obmedzených zdrojov, ktoré sú sústredené vo verejných rozpočtoch. Avšak keďže je túto efektívnu alokáciu ťažké zabezpečiť, je potrebné stále hľadať odpoveď na otázku, kde sa nachádza hranica medzi plytvaním a efektívnosťou. Efektívnosť verejného sektora predstavuje výsledok vzťahu medzi vstupmi do neho a výstupmi z neho. Verejný sektor má všeobecne tendenciu k neefektívnosti (nepôsobí tu cieľ zisku), čo znamená, že svoje produkty neposkytuje za trhovú ale „daňovú“ cenu, pričom vstupy doňho sa kupujú za trhové ceny. Tým môže dôjsť k maximalizácii vstupov a na druhej strane k minimalizácii výstupov.

1.1.1 Efektívnosť verejných výdavkov

Otázka efektívnosti verejných výdavkov je pre národné politiky aj naďalej veľmi naliehavá výzva. Verejné výdavky sa veľkou časťou podieľajú na HDP a tiež výrazne vplývajú na produktivitu ekonomiky. Starnutie populácie, ale aj globalizácia zvyšujú tlak na rozpočty, s ktorým sa musia všetky národné ekonomiky vyrovnávať. Tieto tlaky sú značné na strane príjmov aj výdavkov. „Efektívnosť vynakladania verejných výdavkov je v súčasnosti kľúčovou otázkou rôznych ekonomických i politických diskusií, a to najmä vzhľadom na množstvo finančných prostriedkov, ktoré sú týmto spôsobom realizované.“ (Péliová, 2011, s. 426)

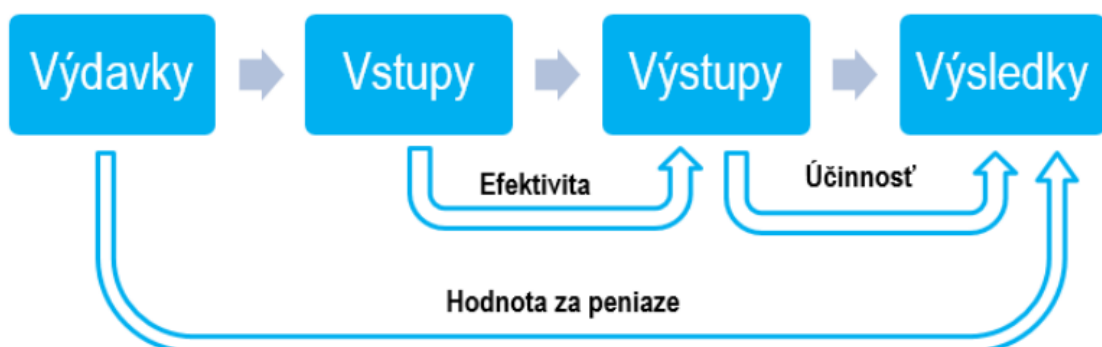
Podľa A. Zubaľovej (2011) efektívnosť vo všeobecnosti chápeme ako účelné a hospodárne využívanie dostupných zdrojov, s úsilím maximalizovať blahobyt pri čo najnižších nákladoch, ale môže byť interpretovaná aj ako vzťah medzi vstupmi a výstupmi, ktoré sú hodnotovo vyjadrené. Pri vstupoch to sú výrobné faktory použité v procese a pri

výstupoch objem výnosov alebo zisk. Ako efektívny proces sa považuje taký proces, ktorom nedošlo k plytvaniu – ak sú zdroje využité čo najracionálnejšie na uspokojenie požiadaviek a potrieb ľudí. V anglickej literatúre sa môžeme stretnúť s pojmami ako „effectivity“, „efficiency“ alebo „effectiveness“. Aj keď ich preklady do slovenského jazyka sú podobné, sú pod nimi rozoznávané rozličné hodnoty. Je možné rozlišovať 2 súbory pojmového aparátu autorov, ktorí sa zaoberajú efektívnosťou. V prvom súbore sa používajú dva pojmy: „effectiveness“ a „efficiency“:

- **„Efficiency“ ako efektivita** – vyjadruje pomer vstupov k výstupom, tento vzťah môže mať 2 varianty:
  1. maximalizácia výstupov pri daných vstupoch – efektívny je taký proces/subjekt, ktorý pri porovnateľných vstupoch vytvorí najväčší možný úžitok
  2. minimalizácia vstupov pri daných výstupoch – efektívny je taký subjekt, ktorý dokáže produkovať s najnižšími nákladmi
- **„Effectiveness“ ako účinnosť** – hodnotí úspešnosť pri dosahovaní stanovených cieľov – aká je miera vplyvu výstupov na celkový výsledok oproti stanoveným hodnotám

V druhom súbore sa môžeme stretnúť s výrazmi ako „technical efficiency“ alebo „allocative efficiency“ (Zubaľová, 2011).

- **„Technical efficiency“** (technická efektívnosť) – predstavuje kombináciu vstupov, ktorá umožňuje produkciu výstupu, teda podmienky, ktoré postačujú na realizáciu produkcie
- **„Allocative efficiency“** (alokačná efektívnosť) – zahŕňa tiež vzťah výstupu k nákladom na použité vstupy

Obrázok 1 - Koncept efektívnosti vo verejnom sektore
 Zdroj: https://www.mfsr.sk/files/archiv/56/Manual_revizie_vydavkov.pdf

„Analýza efektívnosti (efficiency) a účinnosti (effectiveness) verejných výdavkov sa zameriava najmä na vzťah medzi vstupmi, výstupmi a výsledkami. Efektívnosť sa vzťahuje na vstupy a výstupy alokované do konečného cieľa, ktorý sa má dosiahnuť (tzn. výsledok). Výsledok sa často týka životných podmienok alebo rastu konkrétnych indikátorov, a preto býva ovplyvnený rôznymi faktormi (outputom, ale aj exogénnymi environmentálnymi faktormi). Posúdenie efektívnosti je v porovnaní s účinnosťou zložitejšie, pretože na výsledok významne vplýva politická voľba. Rozdiel medzi výstupom a výsledkom je podceňovaný a tieto veličiny sa často zamieňajú, aj napriek nespornému významu ich dôsledného rozlíšenia. Napr. output vzdelávacieho systému sa zvykne merať dosiahnutým stupňom vzdelania žiakov určitého veku. Konečným výsledkom vzdelávacieho systému môže byť kvalifikácia všetkých osôb v produktívnom veku. Efektívnosť potom predstavuje účinnosť zdrojov použitých na dosiahnutie stanoveného cieľa. Oba pojmy spolu zohrávajú dôležitú úlohu v oblasti výkonnosti (performance) verejného sektora“ (Péliová, 2011, s. 427).

1.1.2 Neefektívnosť

A. Zubaľová (2011) tvrdí, že k neefektívnosti môže dôjsť aj pri správne stanovených cieľoch a to hneď v niekoľkých rovinách. Za prvý problém môžeme považovať „privlastnenie“ si výdavkov kvôli dosiahnutiu prospechu pre rôzne záujmové skupiny. Napríklad presúvanie výdavkov na zdravotníctvo v rámci jednej rozpočtovej kategórie medzi nákladmi na choroby postihujúce hlavne chudobné obyvateľstvo a na „choroby vyšších príjmových skupín“ má na ich efektivitu zásadný vplyv aj napriek tomu, že v konečnom dôsledku celkový objem výdavkov neovplyvní. Ďalším problémom je, že veľa ekonómov zvyklo merať efektívnosť na základe princípu rozpočtovej alokácie (čím väčšie výdavky, tým väčšie prínosy), avšak toto nie vždy platí. V poradí tretím problémom je korupcia, ktorá môže mať rôzne podoby, a tiež má veľmi negatívny vplyv na produktivitu a efektívnosť verejných výdavkov. Pre zvýšenie efektívnosti je jej odstránenie zväčša nevyhnutnou podmienkou. Neefektívnosť verejných výdavkov môžu spôsobiť aj rôzne kultúrne a sociálne vplyvy (napr. vzťah k práci), klimatické podmienky alebo aj tradície (napr. počet dní voľna). Hodnota neefektívnosti týchto faktorov sa nedá zmerať, ale aj tak má na efektivitu verejných výdavkov značný vplyv.

1.1.3 Vládny audit

Podľa M. Sabayovej (2018) je audit objektívnou, nezávislou, hodnotiacou, overovacou a uisťovacou činnosťou. Niekedy sa môže javiť ako synonymum kontroly, avšak audit využíva oveľa väčšie spektrum kritériálnych charakteristík. Jeho cieľom je okrem overenia hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti finančných operácií vyhľadávať aj systémové nedostatky, a tiež navrhovať vhodné riešenia, aby sa predišlo potenciálnym rizikám. Poskytuje aj konzultačnú činnosť, ktorá je zameraná na zdokonaľovanie riadiacich a aj budúcich kontrolných procesov. Audit má odpovedať na 3 otázky:

- Ako si daný subjekt počínal v minulosti, prečo tak konal, ako koná dnes?
- Kam má smerovať, ako sa tam dostať?
- Aké postupy a pravidlá by mali byť použité aby došlo k zlepšeniu jeho konania alebo k zjednaniu nápravy?

Ak sa zistí nedostatok alebo riziko v auditovanej oblasti, posudzuje sa aj jeho závažnosť:

- **vysoká** – závažné porušenie právnych noriem, závažné alebo opakované nedostatky resp. nefunkčnosť vnútorného kontrolného a riadiaceho systému
- **stredná** – menej závažné nedostatky, týkajúce sa hlavne funkčnosti vnútorného kontrolného a riadiaceho systému, resp. opakované nedostatky, ktoré boli v minulosti klasifikované ako nízko závažné
- **nízka** – nedostatky formálneho charakteru, ktoré boli identifikované prvýkrát, tiež nedostatky bez závažného charakteru

1.2 Útvar hodnoty za peniaze

Jednou z hlavných úloh Útvaru hodnoty za peniaze (ÚHP) je zvyšovať hodnotu, ktorú dostáva verejnosť za svoje peniaze. Ich cieľom je posilnenie orientácie na výsledky v rámci rozhodovania o verejných politikách, investíciách, reguláciách a prevádzke štátu. Napĺňa sa to vďaka pravidelným hodnoteniam efektivity (revíziou) výdavkov a verejných politík, hodnotením investičných projektov a regulácií, podporou vzniku rôznych analytických jednotiek a budovaním analytických nástrojov. ÚHP zabezpečuje šandardizáciu výstupov, ktoré zhodnotia efektívnosť výdavkov naprieč ministerstvami (MF SR).

Útvar hodnoty za peniaze vznikol v roku 2015, dva roky po tom, čo sa Martin Filko, Štefan Kišš a Ľudovít Ódor na letisku v Paríži pri oneskorení letu dohodli, že na Slovensku by malo začať meranie hodnoty za peniaze. Vďaka veľkej podpory zo strany ministra vnútra

bola táto premena myšlienky na realitu pomerne rýchla. Po publikácii „*Najlepší z možných svetov – Hodnota za peniaze*“ si ich myšlienky hneď získali úplnú podporu odbornej komunity, pričom najvýznamnejší ekonómovia zo Slovenska podpísali vyhlásenie, ktoré vyzvalo slovenskú vládu k implementovaniu projektu. ÚHP funguje od roku 2016 pod vedením riaditeľa Štefana Kišša (Nemec, 2019).

J. Nemec (2019) tvrdí, že implementácia iniciatívy Hodnoty za peniaze predstavuje kľúčový krok, ktorý vedie k zlepšovaniu manažmentu verejných financií. Implementácia tohto manažmentu verejných financií, ktorý je založený na hodnotení výkonnosti, si vyžaduje kvalitných analytikov a nové pravidlá pre rozhodovanie o dôležitých verejných investíciách a alokovanie vzácnych verejných zdrojov založených na „dôkazoch“, a nie na politických preferenciách. Cieľom verejných inštitúcií je nájsť riešenia, ktoré z obmedzených verejných zdrojov dosiahnu najvyššiu hodnotu za peniaze. V projekte Hodnota za peniaze je efektívnosť meraná štandardným spôsobom, porovnávajú sa vstupy, výstupy a výsledky, a kde je to možné, využíva sa možnosť medzinárodného porovnania. Realizácia tohto projektu by mala priniesť lepšie výsledky, úspory a prípadne aj realokáciu zdrojov.

1.2.1 Hodnota za peniaze

Podľa O. Kmeťovej (2017) je projekt Hodnota za peniaze nástrojom vlády, ktorý slúži na zlepšenie efektívnosti verejných výdavkov, pričom sa etabluje aj v rozpočtovom procese. „*Podstatou projektu Hodnota za peniaze je posúdiť, či peniaze daňovníkov budú vynaložené najlepšie ako je možné pre dosiahnutie stanoveného cieľa.*“ (Kmeťová, 2017, s. 64)

Podľa jeho tvorcov má tento projekt 3 významné roviny:

- **Filozofická zmena** – Nemali by to byť občania alebo médiá, ale prvom rade vláda, ktorá by mala zisťovať, či boli verejné financie využité efektívne a tiež ukázať, nad akými možnosťami uvažovala a kvôli čomu sa rozhodla pre konkrétne riešenie. Samozrejme, toto riešenie musí byť v súlade so zákonom, ale dôležité je pozrieť sa na to, či zvolený prístup prinesie najväčší úžitok pre občanov. Mala by tu byť prítomná veľká orientácia na výsledky – nie je najpodstatnejšie to, aký máme počet policajtov alebo aká je výška platu učiteľov, ale napr. vzdelanosť občanov alebo kresajúca kriminalita. Indikátory, ktoré zachytávajú vstupy alebo výstupy, by mali ostať v úzadí, pretože výsledky sú to, čo je pre blahobyt spoločnosti rozhodujúce.

- **Reforma inštitúcií** – Úloha politikov by mala spočívať v rozhodovaní sa na základe verejne dostupnej a poctivej analýzy, ktorá bola pripravená neustrannými profesionálmi pracujúcimi vo verejnej službe. Na Najvyššom kontrolnom úrade a aj na kľúčových ministerstvách sa preto zdajú byť moderné analytické jednotky nevyhnutnosťou. Všetky najdôležitejšie aktivity štátu – investície, prevádzkové náklady, regulácia a politiky – by mali byť zhodnotené vo fáze prípravy (predbežne) ako aj po realizácii (následne). Najvyšší kontrolný úrad má byť garantom, že peniaze ktoré daňovníci zaplatili, sa skutočne vynaložili najefektívnejšie, ako sa dalo.
- **Zhromaždenie a sprístupnenie údajov a používanie moderných analytických nástrojov** – K trom najdôležitejším patrí revízia výdavkov (spending review), analýza nákladov a prínosov (CBA – cost-benefit analysis) a benchmarking (porovnávanie doma a aj v zahraničí). V prvom prípade to je komplexné zhodnotenie výdavkov, ktoré sú spojené s verejnými politikami vo vertikálnej (napr. školstvo) alebo horizontálnej (napr. informatika) oblasti. Druhá metóda sa používa hlavne pri investičných projektoch, regulácii a tiež niektorých politikách, pričom tretí prístup by sa mal považovať ako štandard pri prevádzkových výdavkoch. Rozhodnutia zaoberajúce sa maximalizáciou hodnoty za peniaze môžu výrazne zlepšiť výsledky verejného sektora pri rovnakej výške vynaložených zdrojov (Filko a kol., 2016).

Hodnota za peniaze sa počíta ekonomicky, nie iba formálne, účtovnícky či čiastkovo. Dôležité je pomenovanie cieľov, kvantifikovanie všetkých nákladov a prínosov pre celú spoločnosť, kvantifikovanie v súčasnej hodnote a rovnako aj kvantifikovanie neistoty. Medzi najdôležitejšie prístupy a nástroje patrí:

- **Analýza nákladov a prínosov (CBA – Cost-benefit analysis)** – je ideálna, ale v praxi ťažko realizovateľná, všetko meria v peniazoch, napr. výstavba nemocnice, diaľnice
- **Analýza efektívnosti nákladov (CEA – Cost-effectiveness analysis)** – finančné náklady a výsledkový indikátor (vek dožitia, zamestnanosť atď.), napr. porovnávanie alternatívnych typov ekologických alebo zdravotníckych intervencií
- **Analýza užitočnosti nákladov (CUA – Cost-utility analysis)** – finančné náklady a užitočnosť, napr. užitočnosť, ktorá je v zdravotníctve meraná dĺžkou života
- **Minimalizácia nákladov (CMA – Cost-minimizing analysis)** – ovplyvňujú sa len náklady, napr. nová nemocnica resp. rekonštrukcia starej

- **Benchmarking** – môže byť 1. vnútorný (porovnávanie jednotiek medzi sebou), 2. vonkajší (medzinárodné porovnávanie), kombinácia oboch je najlepšia, napr. porovnávanie prevádzkových nákladov
- **Sofistikovanejšie analýzy efektívnosti** – dynamické modelovanie, Data Envelope Analysis atď (MF SR, 2021).

J. Nemeč (2019) tvrdí, že kľúčová výzva projektu spočíva v spolupráci s odvetvovými ministerstvami pri realizácii revízií verejných výdavkov. Kvalita spolupráce je rôzna a závisí od vedenia ministerstva a ich cieľov. Ak vzájomná spolupráca viazne a experti z ÚHP sú považovaní za kontrolórov, nedá sa dosiahnuť významnejší pokrok. Poradným orgánom je Výbor pre hodnotu za peniaze, ktorého úlohou je posudzovať výstupy projektu, vykonané revízie, poskytnúť strategické odporúčania a vykonávať dohľad pri dodržiavaní pravidiel transparentného uverejňovania výsledkov projektu. Ďalšími partnermi sú:

- Vláda SR – poskytuje všeobecnú podporu, určuje priority pre revízie
- Inštitút finančnej politiky MF SR – realizácia tematických analýz, podpora pilotných projektov, poskytuje potrebné vstupné údaje
- Medzinárodné organizácie (hlavne Medzinárodný menový fond) – na Slovensku realizuje pravidelné projektové návštevy
- Slovenské ministerstvá spolupracujúce pri výkone revízií
- Implementačná jednotka – monitorovanie a podporovanie implementácie návrhov, ktoré vyplývajú z revízií realizovaných ÚHP na jednotlivých ministerstvách (do roku 2020)

1.2.2 Revízia výdavkov

„Revízia (hodnotenie) výdavkov je proces, ktorého cieľom je efektívnejšie dosahovanie cieľov štátu – či už je to poskytovanie zdravotnej starostlivosti alebo ochrana pred nebezpečnými výrobkami. Efektivitu dosahovanie stanovených cieľov posudzuje revízia na základe porovnania vstupov (nákladov) a výstupov (výsledkov), ktorú je možné realizovať aj v medzinárodnom porovnaní“ (Kmeťová a Freňáková, 2017, s. 65).

Revízia je jedným z nástrojov, pomocou ktorého sa zvyšuje hodnota za peniaze. Výsledky revízie môžu navrhnuť úsporu verejných financií, kvalitnejšie verejné služby (lepšie výsledky), alebo transfer výdavkov do prioritných oblastí s poklesom financovania

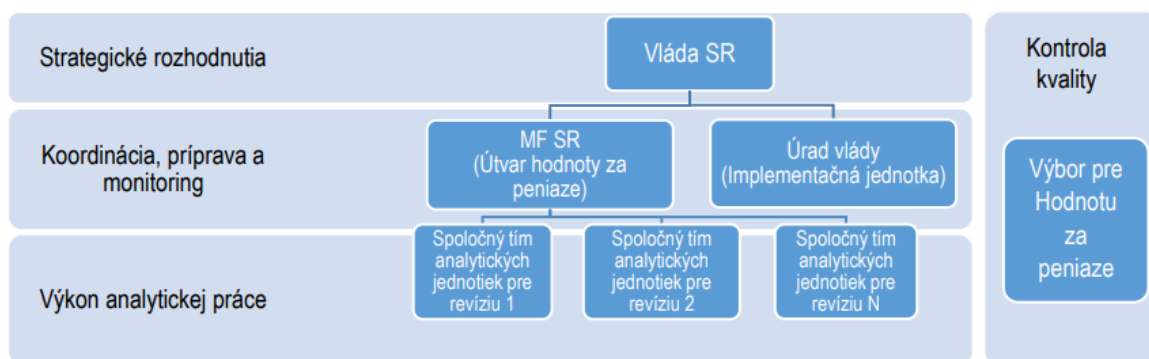
inde (alokačná efektívnosť), pričom môže byť možná aj ich kombinácia - robiť viac za menej (MF SR).

Výstupom hodnotenia budú záverečné správy, ktoré vypracovávajú analytické jednotky rezortov spolu s Útvárom hodnoty za peniaze (ÚHP), a tie sú po schválení vlády od roku 2017 súčasťou verejného rozpočtu. Táto možnosť napojenia hodnotenia na rozpočet je kľúčovým nástrojom iniciatívy Hodnoty za peniaze. ÚHP zastrešuje aktivity MF SR, ktoré podporujú prijatie dobrých rozhodnutí v prospech verejného záujmu. Predovšetkým ide o posilnenie inštitúcií, nastavenie procesov a reformu pravidiel. K hlavným výstupom ÚHP patria revízie verejných výdavkov, ale aj ad-hoc analýzy (Kmeťová a Freňáková, 2017).

1.2.2.1 Proces revízie výdavkov

V tejto podkapitole si opíšeme proces revízie výdavkov v rokoch 2017-2020.

Podľa ÚHP (2021) si revízia výdavkov žiada kooperáciu viacerých aktérov, pričom úlohy je možné rozdeliť na technické a strategické (politické). Strategické rozhodnutia boli prijímané Vládou SR, súčasne s prípravami strategických dokumentov – Program stability, Návrh rozpočtového plánu alebo rozpočet verejnej správy. Strategické rozhodnutia boli predovšetkým rozhodnutia o predmete, hodnotových alebo fiškálnych cieľoch a časovom rámci (Mandát revízie výdavkov) a tiež rozhodnutia o tom, akým spôsobom budú ktoré návrhy revízie zapracované (Záverečná správa). Ministerstvo financií SR, resp. Útvar hodnoty za peniaze, zodpovedal za koordináciu celého procesu revízie, pričom na implementácii opatrení spolupracoval s Implementačnou jednotkou. Analytická jednotka Kľúčové rozhodnutia strategického plánovania mala na starosti samotný výkon analytickej práce a Výbor pre Hodnotu za peniaze, ktorý bol zostavený z externých odborníkov, hodnotil kontroly kvality a transparentnosti výstupov iniciatívy.

Obrázok 2 - Organizácia revízie výdavkov 2016 – 2020

Zdroj: https://www.mfsr.sk/files/archiv/56/Manual_revizie_vydavkov.pdf

Príprava revízie začínala politickým rozhodnutím o predmete a cieľoch danej revízie a tiež schválením mandátu revízie, ktorý bol predložený ministerstvom financií. Strategický cieľ revízie určoval aj zdroje, ktoré boli potrebné na vykonanie revízie spolu s organizáciou práce. Dostupnosť zdrojov by mala mať vplyv na model revízie výdavkov a volené ciele (ÚHP, 2021).

Technická analýza pozostávala z koordinácie partnerov, ktorí spolupracovali na vypracovaní revízie, ďalej z prípravy analytickej časti revízie – priebežnej správy, z návrhu opatrení a ich následného zapracovania do rozpočtovej dokumentácie v prípade schválenia. Koordinátorom a gestorm bolo ministerstvo financií SR, ktoré spoločne s príslušnými ministerstvami vykonávalo jednotlivé revízie a spolu s Implementačnou jednotkou pripravovalo návrh opatrení a ich harmonogram – implementačné plány. Opatrenia boli v revíziách výdavkov počas rokov 2016-2020 súčasťou záverečnej správy, ale v nasledujúcich kolách revízií by bolo vhodné zverejňovať širšiu sadu opatrení. Z tej by si vláda vybrala také opatrenia, s ktorými sa najviac stotožňuje, a to buď ako súčasť priebežnej správy alebo ako samostatný dokument, pričom toto osvojenie vládou by malo viesť k uľahčeniu ich implementácie (ÚHP, 2021).

Odpočtovanie a monitorovanie schválených opatrení bolo vykonávané Implementačnou jednotkou. Implementačná jednotka monitorovala a odpočtovala schválené opatrenia a tiež zverejňovala polročné a ročné plnenie týchto opatrení (Implementačné správy) ako súčasť rozpočtovej dokumentácie. (ÚHP, 2021).

Tabuľka 1 - Fázy revízie výdavkov

	Technické	Politické	Dokument
1. Príprava revízie	- Rámec a ciele revízie - Organizácia revízie	Predmet a ciele revízie	Mandát
2. Analýza	- Technická analýza - Príprava priebežnej a záverečnej správy - Príprava návrhu opatrení		Priebežná správa Návrh opatrení
3. Rozhodnutie o opatreniach		Výber opatrení	Záverečná správa
4. Implementácia	- Zapracovanie do rozpočtu - Detailný implementačný plán - Monitoring opatrení		Implementačný plán Implementačná správa

Zdroj: https://www.mfsr.sk/files/archiv/56/Manual_revizie_vydavkov.pdf

1.2.2.2 Implementácia revízií výdavkov

Podľa MF SR je implementácia opatrení, ktoré boli definované v jednotlivých revíziách výdavkov, nasledujúcou fázou. Pre verejné vykazovanie plnenia opatrení a koordináciu politík je monitorovanie implementácie opatrení kľúčové. Hodnotenie sa vykonáva na základe merateľných ukazovateľov, najmä východiskovej a cieľovej hodnoty podľa implementačných plánov (plánovaný cieľ úspor/výdavkov na daný rok). Implementačné správy pripravovala v rokoch 2017-2020 Implementačná jednotka Úradu vlády Slovenskej republiky, pričom súhrnná implementačná správa za rok 2020 a rovnako aj priebežná implementačná správa za rok 2021 bola vypracovaná Ministerstvom financií SR.

1.2.2.3 Metodika odpočtu

V implementačných správach sa na základe revízií výdavkov sledujú nasledujúce opatrenia:

- **úsporné opatrenia**
- **opatrenia, ktoré zlepšujú hodnotu za peniaze**
- **procesné opatrenia** – riadenie, analytické úlohy, dáta a metodika - týmito opatreniami sa v praktickej časti zaoberať nebudeme (MF SR, 2020).

Hodnotenie	Farebný kód	Úsporné opatrenia	Opatrenia zlepšujúce hodnotu za peniaze
Plní na viac ako 100 %		100 % a viac cieľovej hodnoty	Rezort predložil splnené úlohy v súlade s implementačným plánom rýchlejšie a v požadovanej kvalite. Rezort predložil plnenie ďalších úloh nad rámec požiadaviek implementačného plánu.
Plní		100 % - 80,1 % cieľovej hodnoty	Rezort predložil splnené úlohy v súlade s implementačným plánom (štúdiá, metodika je hotová, schválená, zákon vstúpil do platnosti), alebo poskytnuté dáta potvrdzujú plnenie.
Čiastočne plní		80 % - 40,1 % cieľovej hodnoty	Rezort úlohu plní, ale má len pracovné verzie a s finalizáciou úlohy mešká.
Neplní		40 % - 0,1 % cieľovej hodnoty	Rezort opatrenie začal, ale pokrok je nedostatočný, neplní termíny, resp. výstupy sú kvalitatívne nedostatočné.
Nadmerné výdavky alebo nedodané dáta		0 % a menej cieľovej hodnoty	Rezort nedodal informácie alebo dáta.
Opatrenie sa v sledovanom období nevyhodnocuje		Implementácia opatrenia je naplánovaná na neskôr alebo opatrenie nebolo možné plniť resp. vyhodnotiť pre zmenu vonkajších okolností (napr. pandémie alebo prechodné programové obdobie).	

Obrázok 3 - Metodika odpočtu

Zdroj: https://www.mfsr.sk/files/archiv/5/suhrnna_implementation_sprava_2020.pdf

V *Súhrnnej implementačnej správe (2020)* sa uvádza, že hodnotenie predstavuje plnenie úspory, kvantitatívnych ukazovateľov alebo aj stav požadovaných výstupov v porovnaní s očakávanou hodnotou, ktorá bola určená implementačným plánom resp. dohodou Ministerstva financií SR a rezortu.

Na obrázku si môžeme všimnúť metodiku odpočtu, kde jednotlivé farby reprezentujú mieru plnenia úsporných opatrení a tiež opatrení, ktoré zlepšujú hodnotu za peniaze. Tmavozelenou farbou sú označené opatrenia, ktoré sa plnili najviac, bordovou sú označené opatrenia, ktoré sa plnili najmenej a sivá farba reprezentuje také opatrenia, ktoré sa z rôznych dôvodov nepodarilo vyhodnotiť.

Druh opatrenia	Oblasť	Opatrenie	Zodpovednosť	Termín plnenia	Nový termín plnenia	2018	2019	1H 2020	2020
1	Úspora	Regionálne školstvo	Prijať opatrenia na podporu racionalizácie siete základných škôl	MŠVVaŠ SR	2018-2020	-			
2	Úspora	Regionálne školstvo	Zrušiť možnosť získať kredity na kreditový príplatok	MŠVVaŠ SR	06/2018	06/2019			
3	Hodnota	Regionálne školstvo	Zvyšovať priemerné platy pedagogických a odborných zamestnancov, resp. vysokoškolských učiteľov	MŠVVŠ SR	01/2021	-			

Obrázok 4 - Plnenie vybraných opatrení v oblasti školstva

Zdroj: https://www.mfsr.sk/files/archiv/5/suhrnna_implementation_sprava_2020.pdf

1H 2020 = 1. polrok 2020

Na obrázku vidíme hodnotenie troch vybraných opatrení (bližšie sa im budeme venovať v praktickej časti) z oblasti školstva za roky 2018-2020. Tiež vidíme kto je za tieto opatrenia zodpovedný – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu, a termín plnenia daného opatrenia. Oba úsporné opatrenia sa plnili na 40% - 0,1% (červená farba) s výnimkou prvého úsporného opatrenia v roku 2020, kedy došlo k zlepšeniu. Hodnotové opatrenie zamerané na zvyšovanie platov učiteľov prebiehalo úspešne.

2. Zrušiť možnosť získať kredity na kreditový príplatok

Plnenie   **Neplní sa.**

Termín   30.06.2019

Zhodnotenie   Oproti poslednému odpočtu k júnu 2020 nedošlo k žiadnym zmenám⁶. Zmenou zákona o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch s účinnosťou od 1. 9. 2019 sa zrušil kreditový systém. Kreditový príplatok priznaný do 31. 8. 2019 sa transformoval na príplatok za profesijný rozvoj a bude vyplácaný do 31. 8. 2026.

Opatrenie sa k 31. 12. 2020 neplní a vzhľadom na platnú legislatívu sa nebude plniť ani naďalej. Potenciálna úspora plynúca zo zrušenia kreditného príspevku vo výške 10 mil. eur, ktorá mala byť použitá na navýšenie variabilných zložiek mzdy, sa v roku 2020 nedosiahla.

Odporúčanie   Vyhodnotiť a zverejniť prínosy príplatku za profesijný rozvoj na kvalitu vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov.

Obrázok 5 - Slovné zhodnotenie vybraného opatrenia z oblasti školstva

Zdroj: https://www.mfsr.sk/files/archiv/5/suhrnna_implementacna_sprava_2020.pdf

V implementačných správach sú všetky jednotlivé opatrenia zhodnotené aj slovne. K opatreniam je okrem plnenia a termínu (tie boli uvedené už aj na predchádzajúcom obrázku) pridané aj zhodnotenie a v niektorých prípadoch, ako na obrázku č. 5, aj odporúčanie.

1.3 Pojmy

Pre lepšie porozumenie praktickej časti je potrebné vysvetliť si zopár pojmov:

Stratifikácia nemocníc – Ministerstvo zdravotníctva predstavilo v roku 2018 koncepciu stratifikácie nemocníc. Jej cieľom je výrazné skvalitnenie ústrednej zdravotnej starostlivosti do roku 2030, nakoľko v súčasnej dobe existujú medzi nemocnicami výrazné rozdiely v kvalite. Slovenské nemocnice budú mať po novom povolenie poskytnúť určitú špecializáciu len ak sa dosiahne minimálny predpísaný počet výkonov (MZ SR).

Fakultatívne oslobodenia – Pri energetických daniach je množstvo oslobodení od dane, či už obligatórnych alebo fakultatívnych. Fakultatívne oslobodenia sa zameriavajú na sociálnu oblasť aj ekológiu, napr. zemný plyn, uhlie a elektrina používané domácnosťami atď. (IFP, 2018).

Kreditový príplatok – Podľa *Revízie výdavkov na vzdelávanie* (2017) bol kreditový príplatok zavedený preto, aby sa zabezpečil profesijný rozvoj učiteľov a tiež aby sa zvýšila ich kvalita. Kreditový príplatok v hodnote 6% z platovej tarify môžu učelia získať za každých 30 kreditov, ale najviac za 60 kreditov. Kredity môžu byť získané napríklad za autorstvo/spoluautorstvo odporúčaných alebo schválených učebníc, vykonaním rigoróznejšej skúšky atď.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom bakalárskej práce je zmapovať činnosť Útvaru hodnoty za peniaze a vyhodnotiť jeho vplyv na efektívnosť verejných výdavkov na Slovensku. Ako skúmané oblasti sme si vybrali zdravotníctvo, vzdelávanie, životné prostredie a zamestnanosť a odmeňovanie vo verejnej správe.

Čiastkové ciele môžeme rozdeliť na:

- 1) analýzu revízie výdavkov v jednotlivých skúmaných oblastiach
- 2) vyhodnotenie plnenia navrhnutých úsporných a hodnotových opatrení
- 3) zistenie výšky dosiahnutej úspory

Cez tieto 3 čiastkové ciele sa dopracujeme k hlavnému cieľu – analýza vplyvu Útvaru hodnoty za peniaze na efektívnosť verejných výdavkov na Slovensku.

Pri vypracovávaní bakalárskej práce sme využili rôzne metódy skúmania. Najprv sme sa snažili oboznámiť s danou problematikou prostredníctvom získavania informácií, a to najmä z knižných zdrojov. V praktickej časti sme používali metódu analýzy – je to metóda, ktorá slúži na rozbor resp. rozklad na menšie jednoduchšie časti (napr. dokumentu). Budeme tu podrobne analyzovať nadobudnuté poznatky z prvej kapitoly. Využívali sme hlavnú stránku Ministerstva financií Slovenskej republiky, kde sme podstatnú časť informácií použitých v tejto práci získavali z dokumentov ako napríklad – Revízia výdavkov na zdravotníctvo, Súhrnná implementačná správa 2020 alebo aj Priebežná implementačná správa 2021. Medzi iné metódy použité v tejto práci patrí napríklad metóda porovnania alebo metóda dedukcie.

3 Výsledky práce a diskusia

3.1 Zdravotníctvo

Podľa E. Hagaru, Š. Kišša a L. Ódora (2020) je zdravotníctvo jednou z najväčších priorít slovenských verejných financií, a to najmä kvôli potenciálu zlepšenia blahobytu svojich občanov, veľkosti sektora ale taktiež kvôli slabým výsledkom oproti vynaloženým zdrojom. Neefektívnou alokáciou zdrojov dochádza k nižšej hodnote za peniaze. Pri porovnaní s ostatnými krajinami má Slovensko veľké výdavky na lieky, diagnostiku a taktiež vyšetrenia u špecialistov, ktoré sú spôsobené veľkým počtom návštev. Naopak, podfinancovaná je dlhodobá starostlivosť, primárna starostlivosť, prevencia a podpora duševného zdravia, a tiež na Slovensku chýba veľa zdravotníckeho personálu.

Investície v hodnote viac ako 0,5 miliardy by tu zaznamenali najvýraznejšie zlepšenie výsledkov. Je potrebné, aby sa budúci ministri zaoberali nákladovou efektívnosťou a to hlavne v liekovej politike, kvalitou poskytnutia zdravotnej starostlivosti a rovnako aj reformami bez priameho finančného vplyvu, napríklad štandardizáciou postupov, stratifikáciou nemocníc, kvalitnejším manažmentom, lepším informovaním verejnosti a podobne. Pomocou stratifikácie nemocníc sa zvýši kvalita zdravotnej starostlivosti, priemerný pobyt pacienta v nemocnici sa skráti a vďaka tomu sa zvýšia aj zdroje na každého hospitalizovaného pacienta (Hagara, Kišš, Ódor, 2020).

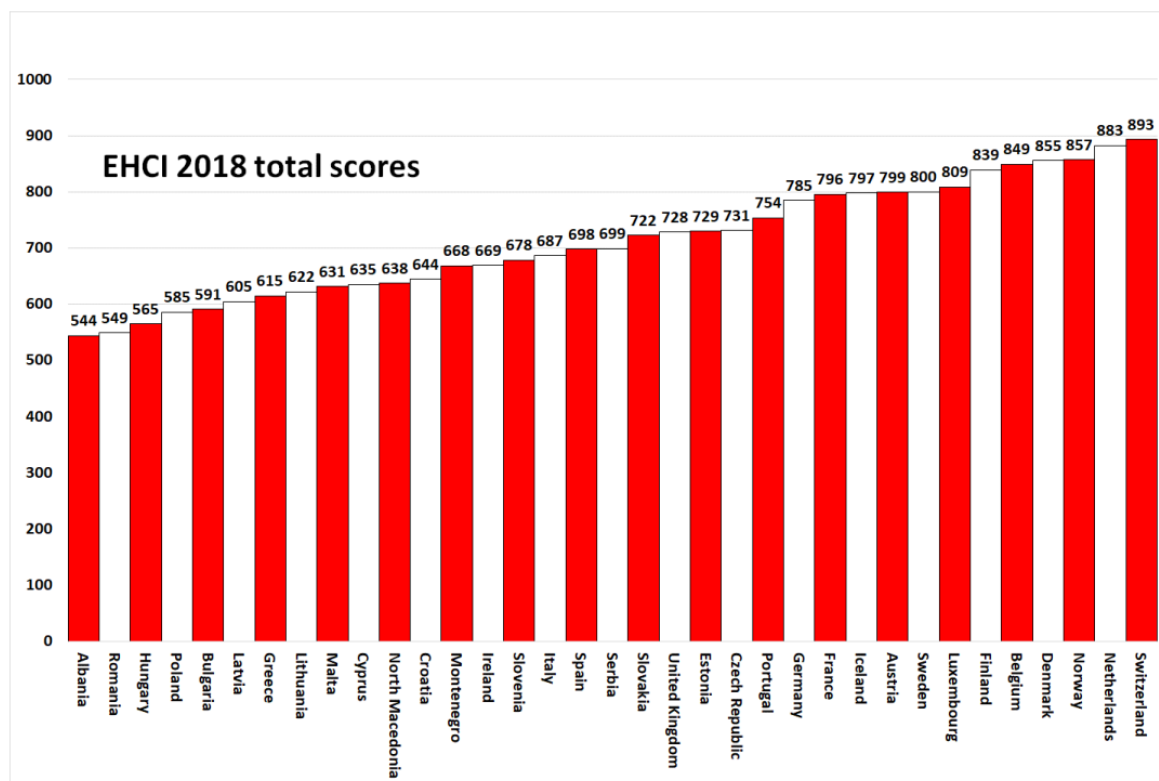
3.1.1 Revízia

Podľa *Revízie výdavkov na zdravotníctvo* (2019) je potenciál úsporných opatrení 542 mil. eur ročne. Navrhnuté opatrenia sa však nedajú naplniť hneď, žiadajú si postupný nábeh, v niektorých prípadoch až 10 rokov. Investovanie ušetrených zdrojov z úsporných opatrení do podfinancovaných oblastí prináša potenciál zlepšenia výsledkov. Po vzájomnej dohode medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom financií Slovenskej republiky bolo možné v roku 2020 usporiť 148 miliónov eur, ktoré nemajú negatívny vplyv na výsledky.

Avšak výsledky v slovenskom zdravotníctve nezodpovedajú výdavkom. Vo verejných financiách je slovenské zdravotníctvo druhou najväčšou výdavkovou položkou, ale jeho výsledky za porovnateľnými krajinami výrazne zaostávajú. Na sto tisíc obyvateľov na Slovensku ročne pripadá až 168 úmrtí, ktoré mohli byť efektívnou a najmä včasnou

zdravotnou starostlivosťou odvrátené. Rovnako zaostávame aj v očakávanej dĺžke života ale taktiež aj v iných výsledkových ukazovateľoch (MF SR, 2019).

Graf 1 - Euro health consumer index 2018 celkové skóre

Zdroj: <https://healthpowerhouse.com/media/EHCI-2018/EHCI-2018-report.pdf>

Verejné výdavky na sektor zdravotníctva majú rastúcu tendenciu kopírujúcu ekonomický rast. V roku 2020 dosiahli 5,6 miliardy eur, pričom sa za uplynulých 10 rokov zvýšili o 44% a HDP vzrástlo o 40%. Verejné výdavky na zdravotníctvo sú na Slovensku 5,7% HDP, čo je menej od priemeru EÚ15 (7,2%) - vo vyspelých krajinách sa investuje do zdravotníctva rýchlejšie než rastie ekonomika (MF SR, 2019).

V liekovej politike sa dajú najst' potenciálne úspory v hodnote 216 miliónov eur. Veľký priestor je v znižovaní výdavkov na lieky nespĺňajúce kritéria nákladovej efektívnosti, ďalej v elektronizácii, a rovnako aj v posilnení centrálnych nákupov. V roku 2020 bolo možné dosiahnuť úsporu v hodnote 114 miliónov eur (MF SR, 2019).

Podľa revízie (2019) môžeme zlepšením organizácie ambulantnej starostlivosti získať až 207 miliónov ročne. Na Slovensku je využívanie špecializovanej ambulantnej starostlivosti nadmerné. Príčinou je najvyšší počet návštev lekára na jedného obyvateľa zo všetkých krajín EÚ, a je to spôsobené tým, že veľa všeobecných lekárov na Slovensku predpisuje vyšetrenia u špecialistov aj na také úkony, ktoré sú v západných krajinách robené všeobecnými lekármi. Pre zmenu je potrebné rozšírenie kompetencií a aj počtu všeobecných

lekárov. Vďaka tomu môžeme ušetrené zdroje rozdeliť medzi existujúcich poskytovateľov efektívnejšie.

Za minulé roky sa pomocou revízie ušetrilo 115 miliónov eur ročne bez akéhokoľvek negatívneho účinku na zdravie obyvateľov. Podarilo sa to hlavne vďaka znižovaniu nadspotreby liekov, lepšou revíznou činnosťou vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni a tiež referencovaním cien rôzneho špeciálneho zdravotníckeho materiálu v porovnaní so zahraničím (MF SR, 2019).

3.1.1.1 Úsporné opatrenia

Úsporné opatrenia sú zamerané na také oblasti v zdravotníctve, v ktorých sa zdroje využívajú neefektívne. Ak by boli tieto zdroje presunuté do prioritných oblastí, obyvatelia Slovenska by dostali za tieto peniaze viac. Každá revízia má za úlohu identifikovať tzv. potenciál - celkovú ročnú úsporu, ktorá môže byť zavedením daného opatrenia dosiahnutá. Dosiahnutie potenciálnej úspory a postupné šetrenie zdrojov sú určené horizontom plnenia (MF SR, 2019).

Tabuľka 2 – Zdravotníctvo - Oblasti úsporných opatrení VZP voči roku 2019, v mil. eur

	2020	2021	2022	Potenciál (ročne)	Horizont plnenia (roky)
Ústavná zdravotná starostlivosť	-1,5	-3,0	-4,4	-7,4	5
Ambulantná zdravotná starostlivosť	0,0	-20,7	-41,7	-207	10
Lieky	-113,8	-158,6	-179	-216,4	1/2/3/5
Spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky	-10	-26,2	-43,2	-43,2	1/3
Zdravotnícke pomôcky	-9,6	-15,3	-20	-20	1/2/3
Štandardné postupy	0,0	-0,8	-1,7	-4,2	5
Všeobecná zdravotná poisťovňa	-12	-24	-43	-43	3
SPOLU	-146,9	-248,6	-333	-541,2	

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie - https://www.mfsr.sk/files/archiv/44/revizia_zdravotnictvo_2.pdf

V tabuľke si môžeme všimnúť jednotlivé oblasti, ktoré sa v revízii zdravotníctva z roku 2019 členia na ešte špecifickejšie úsporné opatrenia. Taktiež môžeme vidieť predpokladanú výšku úspory za roky 2020 až 2022. Napríklad v ambulantnej zdravotnej starostlivosti je úspora na rok 2022 naplánovaná na 41,7 milióna eur, zatiaľ čo potenciál má hodnotu až 207 miliónov eur ročne. Potenciál úspory v oblasti zdravotníctva má výšku spolu 541,2 miliónov ročne. Horizont plnenia je pri úsporných opatreniach rôzny, a preto

v oblastiach s viacerými opatreniami je možností niekoľko. Napríklad pri liekoch sú navrhnuté úsporné opatrenia v dobe trvania 1,2,3 alebo 5 rokov.

Podľa revízie (2019) je v ústavnej zdravotnej starostlivosti možnosť úspory viac než 7 miliónov eur ročne a to v horizonte piatich rokov ak sa zníži počet odvrátiteľných hospitalizácií aspoň na úroveň V3 (Poľsko, Česko, Maďarsko). Ak by sa na Slovensku podarilo na úroveň V3 znížiť aj počet návštev špecialistov, mohlo by sa ušetriť 207 miliónov eur.

V liekovej politike je navrhnutých spolu 10 úsporných opatrení s potenciálom úspory 216,4 miliónov eur – napr. rozšírením objemu centrálného nákupu liekov z 13% na 25% by bolo možné získať 26 miliónov eur, znížením predpisov antibiotík kvôli nadspotrebe je možné za 5 rokov ušetriť 7 miliónov eur, zavedenie modulov elektronického zdravotníctva môže priniesť ďalšiu úsporu vo výške 30 miliónov eur atď (MF SR, 2019).

V spoločných vyšetrovacích a liečebných zložkách je možné pomocou referencovania cien výkonov s Českou republikou ušetriť 8,9 miliónov eur, znížením nadbytočných vyšetrení 24,6 miliónov eur a lacnejšími metódami vykonávania laboratórných vyšetrení 9,7 miliónov eur (MF SR, 2019).

Vďaka trom opatreniam je pri zdravotníckych pomôckach ročný potenciál úspory 20 miliónov eur. Centrálnym nákupom inkontinenčných pomôcok je možné získať 2,2 milióny eur, rozšírením medzinárodného porovnania cien 3,8 miliónov eur a zmenou systému úhrad určitých zdravotníckych pomôcok 14 miliónov eur (MF SR, 2019).

Pri štandardných postupoch sa dá zrušením nadbytočných vyšetrení a znížením podielu cisárskych rezov usporiť 4,2 miliónov eur za rok a sprísnenie nepriamych revízií spolu s efektívnou prevádzkou Všeobecnej zdravotnej poisťovne môžu priniesť ďalších 43 miliónov eur (MF SR, 2019).

Tabuľka 3 – Zdravotníctvo - Oblasti úsporných opatrení mimo VZP voči roku 2019, v mil. eur

	2020	2021	2022	Potenciál	Horizont plnenia (roky)
Prevádzkové náklady nemocníc	-3,1	-6,1	-6,1	-6,1	2
Špeciálny zdravotnícky materiál	-9,9	-11,9	-11,9	-11,9	2/1
SPOLU	-13	-18	-18	-18	

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie - https://www.mfsr.sk/files/archiv/44/revizia_zdravotnictvo_2.pdf

Ak v univerzitných a fakultných nemocniciach optimalizujeme pri prevádzkových nákladoch jednotkové ceny obstarávaných prevádzkových služieb, môžeme dosiahnuť

úsporu vo výške 6,1 mil. eur. Aj pri špeciálnom zdravotníckom materiáli sa ceny porovnávajú s Českou republikou. Zväčšením referencovania o viac krajín by prinieslo úsporu 4,2 mil. eur, ktorú bolo možné dosiahnuť už od roku 2020. Vďaka úhrade poisťovní vo výške najlacnejších možných nákupných cien nemocníc môže dôjsť k motivácii nakupovať výhodne, čím sa dosiahne možná úspora 3,7 mil. eur a vytvorením nových úhradových skupín sa ušetria ďalšie 4 milióny eur, spolu je teda úsporný potenciál vo výške 11,9 mil. eur (MF SR, 2019).

3.1.1.2 Hodnotové opatrenia

V revízii výdavkov (2019) sa tiež uvádzajú dlhodobé prioritné opatrenia, ktoré zvyšujú udržateľnosť, dostupnosť a tiež kvalitu zdravotnej starostlivosti. Investovaním do prioritných oblastí, teda do dlhodobej starostlivosti, všeobecnej ambulantnej starostlivosti, prevencie, duševného zdravia a personálu, sa zabezpečí zlepšenie výsledkov zdravia obyvateľov popri udržateľnom raste zdrojov. Úspory, ktoré sa úspešne dosiahnu naplnením úsporných opatrení z predchádzajúcej podkapitoly (v revízii zdravotníctva kapitola 3.3), je potrebné presunúť práve do týchto oblastí. Rovnako aj tu je prítomný horizont plnenia a tiež takzvaný potenciál hodnotových opatrení, ktorý určuje potrebné cieľové zvýšenie zdrojov v jednotlivých oblastiach. Potenciálna hodnota investícií je vo výške 792 miliónov eur s horizontom 10 rokov.

Tabuľka 4 – Zdravotníctvo - Hodnotové opatrenia - zmeny VZP oproti roku 2019, v mil. eur

	2020	2021	2022	Potenciál	Horizont plnenia
Všeobecná ambulantná starostlivosť	0	11	23	113	10
Navýšenie počtu sestier	0	11	21	107	10
Dlhodobá starostlivosť	15	21	27	340	10
Prevencia	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Duševné zdravie	0	12	24	118	10
Dofinancovanie ÚZS, VAS a ŠAS	38	76	114	114	3
<i>Hodnotové opatrenia (hodnota za peniaze)</i>	53	131	209	792	-
<i>Ostatné zmeny politik</i>	114	114	114	-	-
SPOLU	167	245	323	-	-

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie - https://www.mfsr.sk/files/archiv/44/revizia_zdravotnictvo_2.pdf

3.1.1.3 Nevyčíslené opatrenia

Veľký potenciál zvýšenia efektívnosti majú aj opatrenia, ktoré nemajú určený finančný dopad a tiež štrukturálne opatrenia so žiadnym priamym finančným dopadom.

Tieto opatrenia sú založené na odporúčaní v predošlých kapitolách. Sú to napríklad:

- Stratifikácia siete nemocníc zameraná na zlepšovanie kvality predpísaným minimálnym počtom výkonov a zvýšenie efektívnosti skrátením dĺžky hospitalizácie a poklesom počtu lôžok
- V ambulantnej starostlivosti – prehodnocovanie mechanizmu financovania ambulancií, uľahčenie vstupu všeobecným lekárom na trh, podpora tvorby integrovaných kliník a gatekeepingu pred návštevou všeobecného lekára (zníženie „administratívnych“ návštev, namiesto návštev konzultácia cez telefón, liečba virózy doma)
- Zväčšenie kapacít na analyzovanie nákladovej efektívnosti v liekovej politike, posilniť informačnú kampaň o zbytočných doplatkoch na lieky atď. (MF SR, 2019).

3.1.2 Implementácia

Tabuľka 5 - Plnenie úsporných opatrení v jednotlivých oblastiach zdravotníctva, v mil. eur

	Potenciál	Cieľ 2020	Plnenie 2020	Cieľ (01/2020 -06/2021)	Plnenie (01/2020 -06/2021)	Horizont plnenia (roky)
Ústavná zdravotná starostlivosť	-7,4	-1,5	-	-	-	5
Ambulantná zdravotná starostlivosť	-207	0,0	-	-	-	10
Lieky	-216,4	-148,4*	-78,5	-90,6	-60,4	1/2/3/5
Spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky	-43,2	-10	0	-	-	1/3
Zdravotnícke pomôcky	-20	-9,6	0	-	-	1/2/3
Štandardné postupy	-4,2	0,0	0	-	-	5
Všeobecná zdravotná poisťovňa	-43	-12	-7,2	-7	-3,4	3
Prevádzkové náklady nemocníc	-6,1	-3,1	-0,2	-4,6	-1,4	2
Špeciálny zdravotnícky materiál	-11,9	-9,9	0	-	-	2/1
SPOLU	-559,2	-194,5	-85,9	-102,2	-65,2	

*v hodnote je zarátaných aj 34,6 mil. eur ušetrených už v roku 2019

Pomlčka – opatrenie sa v danom období nekvantifikovalo kvôli vplyvu COVID-19, resp. nedostupným údajom

Zdroj: vlastné spracovanie podľa implementačnej správy:

<https://www.mfsr.sk/files/archiv/83/Priebeznaimplementacnasprava2021.pdf>

V *Súhrnnej implementačnej správe* (2020) sa uvádza, že pandémia COVID-19 v roku 2020 výrazne zaťažila kapacity slovenského zdravotníckeho systému. Napriek tomu sa v tomto roku z plánovanej úspory vo výške 195 mil. eur podarilo implementáciou ušetriť 86 mil. eur, s najväčším podielom v liekovej politike. Optimalizácia nákladov na prevádzku VŠZP prebiehala úspešne, ale v hospodárení nemocníc nastalo zlepšenie len vplyvom oddlžovania. Úsporné opatrenia sa pri spoločných vyšetrovacích a liečebných zložkách a pri zdravotníckych pomôckach neplnili vôbec. Z hodnotových opatrení vyplývajúcich z revízie sa realizovalo posilnenie dlhodobej starostlivosti, avšak len spustením tvorby nových koncepcií, takže problém s poddimenzovanými kapacitami naďalej pretrváva, tiež chýba pokrok v prevencii.

V *Priebežnej implementačnej správe* (2021) je uvedené, že od 1.1.2020 do 30.6.2021 malo 26 úsporných opatrení identifikovaných revíziou výdavkov potenciál úspory 248 miliónov eur. Kvôli pandemickej situácii a dostupnosti dát sa dalo v tomto časovom období vyhodnotiť 6 opatrení s potenciálom úspory približne 102 miliónov eur pričom reálna úspora predstavovala 65,2 miliónov eur. Zásadný pokrok v systémových a aj hodnotových opatreniach je návrh na optimalizáciu siete nemocníc. Ten vďaka koncentrácii špecializovaných výkonov dopomôže k poskytnutiu kvalitnejšej zdravotnej starostlivosti. V ďalšom období bude v sektore zdravotníctva potrebné zintenzívniť implementáciu úsporných opatrení a tiež uskutočniť kľúčové reformy.

3.2 Vzdelávanie

Rovnako ako v zdravotníctve, aj v školstve je potrebná zásadná reforma aj dofinancovanie. Ak by sme chceli vyrovnáť platy učiteľov s priemerom EÚ, potrebovali by sme 855 mil. eur. Počty pedagogických ale aj nepedagogických zamestnancov sa neprispôsobujú menšiemu počtu vysokoškolákov, ktorý je zapríčinený demografiou. Keby bol podiel zamestnancov VŠ na študentov zafixovaný na úrovni Českej republiky a v prípade nepedagogických zamestnancov na úrovni z roka 2010, došlo by k zníženiu personálnych výdavkov o 83 miliónov eur. Ďalšia úspora sa dá dosiahnuť napríklad znížením počtu vysokoškolákov študujúcich na druhom stupni štúdia, pretože na následnú prax by im stačil aj bakalár. Spolu s ďalšími menšími úsporami je v školstve možné ušetriť 190 mil. eur. Tieto zdroje môžeme prioritne využiť na zvýšenie platov učiteľov a počtu asistentov (Hagara, Kišš, Ódor, 2020).

3.2.1 Revízia

3.2.1.1 Úsporné opatrenia

Podľa *Revízie výdavkov na vzdelávanie (2017)* sa racionalizáciou siete regionálneho školstva, zrušením kreditových príplatkov a tiež zvýšením podielu študentov, ktorí nepokračujú na druhom stupni štúdia, môže dosiahnuť potenciál úspory vo výške 88 mil. eur.

Tabuľka 6 - Vzdelávanie - Identifikované úsporné opatrenia, v mil. eur

Opatrenie	Úspory			Potenciál úspory
	2018	2019	2020	
Prijatie opatrení podporujúce racionalizáciu sietí zákl. škôl	-1	-3	-8	-14
Zrušenie možnosti získania kreditov na kreditový príplatok	0	-5	-10	-46
Prijatie opatrení, ktoré zvyšujú podiel bakalárskych študentov nepokračujúcich v magisterskom štúdiu	-2	-7	-12	-28
SPOLU	-3	-15	-30	-88

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie -

https://www.mfsr.sk/files/archiv/uhp/3370/76/Revizia_vydavkov_na_vzdelavanie.pdf

Vyššia nákladovosť výučby je od štátu zohľadňovaná vyšším normatívom na žiaka, tzv. kompenzačným príspevkom, ktorý podporuje prístup vzdelávania žiakov na prvom aj druhom stupni ZŠ rovnakou mierou. Ak by týmto príspevkom boli chránení len žiaci prvého stupňa, úspora by dosiahla 14 mil. eur aj po započítaní zvýšených nákladov na dopravu – žiaci druhého stupňa by z menších škôl cestovali do neďalekých škôl s väčším počtom žiakov na učiteľa, čím by sa zvýšila aj odbornosť výučby (MF SR, 2017).

Kreditový príplatok poberalo v roku 2016 takmer 64% pedagogických zamestnancov, pričom podľa prieskumu, ktorý uskutočnila Slovenská komora učiteľov, až 71,3% respondentov označilo ako hlavnú motiváciu prítomnosti na školeniach potrebu získania kreditov pre vyplácanie tohto príplatku. Kreditový príplatok je viazaný na absolvovanie vzdelávacích programov, a neposudzuje sa, ako tieto programy dopomohli ku skvalitneniu práce daného pedagóga. Ak by došlo k zrušeniu možnosti získania kreditov na kreditový príplatok, odstránili by sa negatívne motivácie pedagógov a vďaka úspore vo výške 46 miliónov eur vznikne priestor pre lepšiu alokáciu zdrojov do netarifných zložiek platu (MF SR, 2017).

Slovensko má pri porovnaní s krajinami OECD malý podiel študentov, ktorí končia svoje vzdelanie bakalárskym titulom, pretože väčšina pokračuje na druhom stupni. Ak by sa podiel absolventov VŠ a zároveň aj štruktúra študentov rovnali priemeru krajín OECD a EÚ, dosiahla by sa úspora približne 28 miliónov eur (MF SR, 2017).

3.2.1.2 Hodnotové opatrenia

Medzi hlavné úlohy revízie výdavkov patrí efektívna alokácia dodatočných zdrojov plynúcich do školstva, ale rovnako aj hľadanie možností, pomocou ktorých sa realokáciou výdavkov do efektívnejších politík zvýši hodnota za peniaze. Revízia navrhla niekoľko opatrení, ktoré ušetria zdroje a tiež identifikovala opatrenia zvyšujúce hodnotu, ktoré prinesú negatívny dopad na verejný rozpočet (MF SR, 2017).

Tabuľka 7 - Vzdelávanie - Hlavné hodnotové opatrenia, v mil. eur

Opatrenie	Výdavky		
	2018	2019	2020
Zvýšiť priemerné platy pedagóg. a odb. zamestnancov	103,4	212,9	329,0
Regionálne školstvo – zvýšenie plátov pedagógov na začiatku kariéry	28	29,7	31,5

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie -

https://www.mfsr.sk/files/archiv/uhp/3370/76/Revizia_vydavkov_na_vzdelavanie.pdf

V revízii výdavkov (2017) je uvedené, že jeden z kľúčových faktorov, ktorý podmieňuje kvalitu vzdelávania je kvalita učiteľov. Počas posledných rokov sa platy učiteľov zvyšujú, ale pri porovnaní s ostatnými krajinami ešte stále zaostávajú. Výraznejšie zvýšenie plátov pedagógov by malo nastať na začiatku kariéry, aby sa zvýšil záujem mladých ľudí o toto povolanie, a tiež aby ostalo učiteľské povolanie počas celej dĺžky kariéry rovnako atraktívne.

3.2.2 Implementácia

Tabuľka 8 - Vzdelávanie - Implementácia úsporných opatrení, v mil. eur

Opatrenie	Potenciál	Cieľ 2020	Plnenie 2020
Prijatie opatrení podporujúce racionalizáciu sietí zákl. škôl	-14	-8	0
Zrušenie možnosti získania kreditov na kreditový príplatok	-46	-10	0
Prijatie opatrení, ktoré zvyšujú podiel bakalárskych študentov nepokračujúcich v magisterskom štúdiu	-28	-12	-10,6
SPOLU	-88	-30	-10,6

Zdroj: vlastné spracovanie podľa implementačnej správy:

https://www.mfsr.sk/files/archiv/5/suhrnna_implementacna_sprava_2020.pdf

V roku 2017 boli revíziou výdavkov na vzdelávanie identifikované tri úsporné opatrenia, pomocou ktorých mohlo v roku 2020 dôjsť k úspore 30 miliónov eur. Znížená dotácia na bakalárov pokračujúcich v druhom stupni štúdia priniesla úsporu 10,6 mil. eur, avšak zvyšné 2 opatrenia sa neplnia. Racionalizáciou siete ZŠ sa v roku 2020 mohlo ušetriť 8 miliónov eur, ale potrebné zmeny postupujú pomaly. K zrušeniu kreditového príplatku nedošlo, čím sa úspora 10 mil. eur nedosiahla. Opatrenia, ktoré sa zameriavali na zvyšovanie plátov pedagógov, sa darilo plniť – tarifné platy vzrástli od roku 2017 o 28%, avšak od priemeru OECD sú stále nízke - 74% oproti 89% mzdy vysokoškolsky vzdelaných ľudí; 2019 (MF SR, 2020).

3.3 Životné prostredie

3.3.1 Revízia

Revízia výdavkov na životné prostredie (2017) navrhla v roku 2017 opatrenia, ktoré cez nižšie výdavky resp. vyššie príjmy zlepšujú kvalitu životného prostredia s potenciálom vo výške 130 mil. eur. Revízia taktiež identifikovala možnosti zvýšenia hodnoty a zefektívnenia výdavkov znížením znečistenia ovzdušia, lepším dodržiavaním legislatívy pri verejných kanalizáciách a tiež dodržiavaním prioritizácie v opatreniach zameraných na zabránenie povodňiam.

3.3.1.1 Úsporné opatrenia

K úsporám môže dôjsť zefektívnením prevádzky Slovenského vodohospodárskeho podniku. Opatrenia zvyšujúce podiel recyklácie komunálneho odpadu a zavedenie inovatívnych foriem financovania ochrany prírody sa prejavujú príjmom do štátneho rozpočtu aj zvýšením hodnoty (MF SR, 2017).

Tabuľka 9 - Životné prostredie - Úsporné opatrenia, v mil. eur

Opatrenie	Úspora	Termín
Postupná implementácia opatrení na zefektívnenie prevádzky SVP* (audit spoločnosťou BCG)	-20**	2018 - 2020
Postupné zvýšenie poplatkov za skládkovanie, zavedenie povinného množstevného zberu	-58	2019 - 2021
Zrušenie fakultatívnych oslobodení v spotrebných daniach (elektrina, uhlie, plyn)	-65	2018
Zavedenie inovatívnych foriem financovania ochrany prírody	-6	2018
SPOLU	-129	-

*Slovenský vodohospodársky podnik

** Týchto 20 mil. sa nepripočítava, pretože išlo o činnosť BCG, ale ako opatrenie sa bude sledovať

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie - https://www.mfsr.sk/files/archiv/22/Revizia_vydavkov_na_zivotne_prostredie_vlada.pdf

Na ušetrenie finančných zdrojov v SVP je potrebná optimalizácia prevádzkových a kapitálových nákladov. Audit vykonaný spoločnosťou Boston Consulting Group (BCG) skúmal, aký je súčasný stav a zároveň identifikoval dôvody znižujúce úroveň efektivity podniku. Postupné zavádzanie efektívnejších postupov mohlo do konca roka 2020 priniesť zníženie ročných prevádzkových nákladov o 20 mil. eur a do dvoch nasledujúcich rokov ďalšie dodatočné zníženie o 10 mil. eur (MF SR, 2017).

Pre pokles skládkovania je potrebné využívať viacero opatrení súčasne. K tým najefektívnejším patrí navýšenie poplatkov za skládkovanie, zavedenie povinného množstevného zberu a následný boj zameraný proti čiernym skládkam. Zvýšením poplatkov by v 1. roku mohlo dôjsť k výnosu väčšiemu o 14 mil. eur, v 2. roku o 20 mil. eur a v treťom roku o 24 mil. eur, teda spolu 58 mil. eur (MF SR, 2017).

Rozšírením environmentálnych daní (Slovensko ich má druhé najnižšie v EÚ), resp. obmedzením existujúcich výnimiek by sa zvýšila motivácia k efektívnejšiemu využívaniu energie. Zrušenie fakultatívnych oslobodení by prinieslo potenciálny výnos v hodnote 65 mil. eur (MF SR, 2017).

Z dlhodobého hľadiska by bolo potrebné zaviesť udržateľný systém financovania na ochranu prírody, ktorého zdroje nebudú pochádzať len z EÚ a zo štátneho rozpočtu. Ak by sa do národných parkov zaviedlo vstupné vo výške 1€ dalo by sa teoreticky vyzbierať viac než 6 mil. eur (MF SR, 2017).

3.3.1.2 Hodnotové opatrenia

Tabuľka 10 - Životné prostredie - Hodnotové opatrenia, v mil. eur

Úloha	Hodnota ročne	Termín
Zníženie znečistenia ovzdušia – výmena efektívnejších spaľovacích zariadení	Zdravotné benefity 160 mil. eur	2018
Postupne utlmiť výrobu elektriny z uhlia	Zdravotné benefity 500 mil. eur + 100 mil. eur nižšie výdavky odberateľov elektriny	-
Protipovodňové projekty – prijať opatrenia na väčšie dodržiavanie existujúcej prioritizácie	Odvratiteľné škody 13 mil. eur	2020
Kontrolovať správne nakladanie s odpadom a udeľovanie pokút	240 000 pripojených obyvateľov	2020

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie -

https://www.mfsr.sk/files/archiv/22/Revizia_vydavkov_na_zivotne_prostredie_vlada.pdf

Podľa *Revízie výdavkov na životné prostredie (2017)* sa zníženie závislosti na emisne náročnejšom palive dá dosiahnuť cíelením podpory na domácnosti za účelom zníženia znečistenia, ktoré pochádza z lokálnych zdrojov. Ak by sa na spaľovacie zariadenia poskytla dotácia 40 mil. eur, v modelovom scenári by bolo možné znížiť množstvo vypustených PM_{2,5} (jemné prachové častice) v domácnostiach o zhruba 20%, a tým ušetriť náklady kvôli spôsobeným škodám vo výške najmenej 160 mil. eur.

Podľa EEA (European Environment Agency) spôsobujú znečistené ovzdušia viac než 5600 predčasných úmrtí. Najčastejšie príčiny sú mŕtvica, kardiovaskulárne choroby, respiračné a pľúcne problémy. Náklady, ktoré predstavujú stratené roky života, sú na Slovensku odhadnuté na 1,95 mld. eur za rok. Tieto náklady síce nie je možné úplne eliminovať, ale dosiahnutím vyššej efektivity na úroveň priemerných hodnôt EÚ je reálne, že sa táto suma môže znížiť o 450 mil. eur. Utlmenie ťažby uhlia by znížilo emisie CO₂ o 5%, čo by viedlo k úspore zhruba 100 mil. eur za rok a tiež k nemalým zdravotným benefitom (MF SR, 2017).

Dodržiavanie prioritizácie projektov pri protipovodňovej ochrane výrazne zvýši množstvo zabránených škôd v budúcnosti. V súčasnosti sa z rôznych príčin realizujú projekty, ktoré majú nižšiu alebo nízku prioritu. Prijatie opatrení, ktorými sa odstránia úzke

miesta brániace rýchlejšej implementácii opatrení s najväčšou prioritou, by dokázalo znížiť budúce škody o 1,3 mld. eur. Pri 100 ročnej životnosti to teda znamená 13 mil. eur za rok (MF SR, 2017).

Pozitívne výsledky priniesli investície do vodovodov a verejných kanalizácií, avšak miera pripojených obyvateľov na čistiarne odpadových vôd je na Slovensku stále podpriemerná. Zväčšenie kontroly likvidácie odpadových vôd by mohlo viesť k pripájaniu zhruba 240 000 obyvateľov (MF SR, 2017).

3.3.2 Implementácia

Tabuľka 11 - Životné prostredie - Implementácia úsporných opatrení, v mil. eur

Opatrenie	Potenciál	Plán 2020	Plnenie 2020
Postupná implementácia opatrení na zefektívnenie prevádzky SVP* (audit BCG)	-20	-20	0
Postupné zvýšenie poplatkov za skládkovanie, zavedenie povinného množstvomého zberu	-24	-12	16,5
Zrušenie fakultatívnych oslobodení v spotrebných daniach (elektrina, uhlie, plyn)	-65	-65	0
Zavedenie inovatívnych foriem financovania ochrany prírody	-6	-6	0,2
SPOLU	-115	-103	-16,7

*Slovenský vodohospodársky podnik

Zdroj: vlastné spracovanie podľa implementačnej správy:

<https://www.mfsr.sk/files/archiv/83/Priebeznaimplementacnasprava2021.pdf>

V *Súhrnnej implementačnej správe* (2020) sa uvádza, že z ročnej úspory, ktorá bola v roku 2020 naplánovaná na 103 mil. eur, sa zrealizovalo len takmer 17 mil. eur. Zvýšené poplatky priniesli do rozpočtu 16,5 miliónov eur a ďalšie príjmy vo výške 180 tisíc eur dosiahli Štátna ochrana prírody SR a Národná ZOO Bojnice. V roku 2020 sa zrušenie fakultatívnych oslobodení v spotrebných daniach nerealizovalo a rovnako nebola dosiahnutá úspora ani v SVP. Z hodnotových opatrení sa žiadne nepodarilo plne implementovať.

3.4 Zamestnanosť a odmeňovanie vo verejnej správe

Hlavná úloha osobných výdavkov vo verejnej a štátnej správe spočíva v zabezpečení podmienok pre spoľahlivý výkon všetkých funkcií štátu a aj riadny chod inštitúcií. Pomocou

manažmentu zamestnanosti sa má zaručiť efektívna alokácia ľudských zdrojov, ako aj konkurencieschopné podmienky verejných a štátnych zamestnávateľov (MF SR, 2020).

3.4.1 Revízia

Pomenovanie sektorových zmien a vytvorenie priestoru na produktívnejšie investície, ktoré povedú k dosiahnutiu lepších výsledkov, sú hlavnými cieľmi revízie zamestnanosti a odmeňovania vo verejnej správe. Realokácia zdrojov, ktoré sú dnes vynakladané neefektívne, spolu s dodatočným navýšením zdrojov podmienených rozpočtovými možnosťami a reformami vytvoria priestor pre lepšie služby občanom a tiež dôjde k lepším pracovným podmienkam pre verejných zamestnancov (MF SR, 2020).

3.4.1.1 Úsporné opatrenia

Revízia výdavkov zamestnanosti a odmeňovania vo verejnej správe (2020) navrhla 6 úsporných opatrení s potenciálom úspory vo výške 765 mil. eur. Tiež identifikovala realokačné opatrenia, pomocou ktorých dôjde k lepšiemu využitiu súčasných zdrojov a aj k vytvoreniu časti potrebných finančných prostriedkov. Možnosť lepšieho odmeňovania identifikuje revízia tým, že hľadá neefektívnosť vo verejnej správe, a aj tým, že vynucuje už deklarované úspory (to sa týka napríklad IT projektov).

Tabuľka 12 - Zamestnanosť a odmeňovanie - Úsporné opatrenia, v mil. eur

Opatrenie	Prvý rok	Potenciál
Audity na ministerstvách	-37	-147
Optimalizácia zamestnanosti v štátnych podnikoch	-33	-67
Zníženie počtu policajtov do roku 2027 na priemer EÚ	-16	-96
Racionalizácia školskej siete v reg. školstve	-1	-15
Optimalizácia počtu nepedagog. zamestnancov na VŠ	-44	-44
Sústredenie výkonu samospráv do väčšieho celku (od 2023)	0	-396
SPOLU	-131	-765

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie - https://www.mfsr.sk/files/archiv/53/mzdy_zaverecna_20200305.pdf

Jedným z kľúčových opatrení definovaných revíziou je, že v ústrednej štátnej správe by malo nastať zníženie počtu zamestnancov o 10%. Ako vhodný nástroj na dosiahnutie tohto cieľa sa javia optimalizačné audity vykonávané pomocou interných kapacít štátu, ktoré

poskytnú udržateľné a konkrétne opatrenia. Týmto auditmi by mali prejsť orgány ústrednej štátnej správy a všetky ministerstvá, vďaka čomu by bolo možné dosiahnuť potenciál úspory 147 mil. eur (MF SR, 2020).

Cez orgány štátnej správy vlastní Slovensko 91 podnikov, v ktorých je zamestnaných približne 73 000 zamestnancov. Osobné náklady v niektorých prípadoch tvoria viac než polovicu prevádzkových nákladov. Realizácia úspor, identifikovaných vykonanými auditmi, prinesie zvýšenie efektívnosti a tiež úspory za 67 mil. eur (MF SR, 2020).

Na Slovensku je podľa porovnania s priemerom EÚ v prepočte na obyvateľov o 20% viac policajtov. Znížením policajtov sa osobné náklady môžu znížiť o 96 miliónov eur ročne. Toto zníženie sa dosiahne scivilňovaním pozícií a tiež tým, že sa nebudú obsadzovať uvoľnené miesta vrátane odchodu na dôchodok (MF SR, 2020).

Neefektívna sieť malých škôl odoberá prostriedky, z ktorých väčšina tvorí platy učiteľov. Racionalizácia školskej siete ma potenciál ušetriť 15 miliónov eur ročne (MF SR, 2020).

Kým sa počet študentov VŠ oproti roku 2010 znížil skoro o tretinu, k výraznej zmene počtu nepedagogických zamestnancov na vysokých školách nedošlo. Optimalizáciou ich počtu sa môže usporiť 44 miliónov ročne (MF SR, 2020).

Oproti priemeru EÚ sú samosprávy na Slovensku trikrát menšie. Obce, ktoré majú menej ako 250 obyvateľov, vynakladajú na výkon správy až polovicu svojich výdavkov, čo je neefektívne. Revízia navrhla spojenie samospráv do celkov. Implementácia by si vyžadovala dlhší časový horizont, avšak možná úspora výdavkov sa pohybuje od 64 do 396 miliónov eur ročne (MF SR, 2020).

3.4.1.2 Hodnotové opatrenia

Revízia navrhla cielene zvyšovať výdavky s cieľom priblížiť sa medzinárodnému priemeru, keďže existujú veľké rozdiely vo výške miezd v jednotlivých profesiách alebo v počte zamestnancov v porovnaní s vyspelými krajinami. Dorovnanie miezd v takýchto profesiách môže byť vykonané akýmkoľvek zvoleným tempom, pretože to závisí od množstva verejných financií s tým, že sa budú rešpektovať ciele vlády na hospodárenie štátu. Najzaostávajúcejšie profesie, ktoré revízia určila ako priority, sú zdravotné sestry (počet), učitelia (mzdy) a aj sociálni pracovníci (mzdy aj počet). Dofinancovaním týchto sektorov nastane zlepšenie zaostávajúcich výsledkov (MF SR, 2020).

Nevyhnutná súčasť zvyšovania miezd sú reformné opatrenia, ktorými sa zabezpečí zlepšenie výsledkov, inak hrozí drahší systém ale bez lepších výsledkov. Podľa revízie sú konkrétne reformné opatrenia spolu s rozpočtovými možnosťami podmienkou k navyšovaniu zdrojov. V oblastiach, ktoré boli revíziou určené na dofinancovanie ako prioritné (zdravotníctvo, vzdelávanie), dosahuje Slovensko nízke medzinárodné výsledky. Konkrétna výška daných hodnotových opatrení bude závislá od disponibilného priestoru pri procese prípravy rozpočtu verejnej správy na jednotlivé roky (MF SR, 2020).

Tabuľka 13 - Zamestnanosť a odmeňovanie - Hodnotové opatrenia, v mil. eur

Opatrenie	Dodatočné výdavky	
	Prvý rok	Potenciál
Zvýšenie kompenzácií učiteľov v reg. školstve na výšku priemeru EÚ do r. 2027 + realizácia reforiem	113	883
Zvýšenie počtu zdrav. sestier v ÚS na úroveň EÚ do r. 2027 + zvýšenie ich kompetencií	8	54
Zvýšenie kompenzácií a počtu pracovníkov v soc. službách na úroveň ČR do r. 2027 + realizácia reforiem	28	250
Zníženie počtu VŠ učiteľov na žiakov na úroveň ČR + zvýšenie ich platov na priemer EÚ do r. 2027 + realizácia reforiem	1	16
Zvýšenie kompenzácií vysokokvalifikovaných pozícií v štát. správe	21	40
SPOLU	171	1243

Zdroj: vlastné spracovanie podľa revízie - https://www.mfsr.sk/files/archiv/53/mzdy_zaverecna_20200305.pdf

Revízia navrhla nárast miezd o 10% ročne od 2021 – 2027 pre pedagogických a iných odborných zamestnancov pracujúcich v regionálnom školstve tak, aby dosahovala priemer EÚ. Podmienkou však je realizácia reforiem, ktorými sa docieli lepšie prepojenie odmeňovania na kvalitu. Toto opatrenie by zvýšilo výdavky v prvom roku o 113 mil. eur (MF SR, 2020).

Na Slovensku v nemocniciach chýba 3 500 zdravotných sestier a ak sa zohľadní demografický vývoj, tak do roku 2030 môže toto číslo stúpnuť až na 6 400. Od roku 2000 – 2015 počet zdravotných sestier na Slovensku značne klesol, pričom v krajinách EÚ bol tento trend opačný. Revízia navrhla zvyšovať ich počet o 1,5% každý rok (320 zdrav. sestier), aby dosiahli priemernú úroveň ostatných krajín EÚ do roku 2027 aj po zohľadnení vekovej štruktúry obyvateľov. Toto opatrenie by zvýšilo výdavky v prvom roku o 8 mil. eur (MF SR, 2020).

Na základe porovnania, ktoré zohľadňuje vekovú štruktúru obyvateľov, je počet zamestnaných ľudí v sociálnych službách na Slovensku nižší. Revízia preto navrhuje ročný rast zamestnanosti o takmer 4% spolu s navýšením miezd o 8,5% ročne od roku 2021. Opatrenie by zvýšilo výdavky v prvom roku o 28 mil. eur (MF SR, 2020).

V medzinárodnom porovnaní je na vysokých školách veľa akademických zamestnancov v prepočte na žiakov a zároveň od priemeru EÚ zaostávajú aj ich mzdy. Revízia navrhla súbežne znižovať ich počet a zvyšovať ich platy do roku 2027 na priemer EÚ. Znížením počtu zamestnancov na úroveň ČR by sa ušetrilo 47 mil. eur a tieto prostriedky by takmer úplne stačili na pokrytie výdavkov na zvýšenie miezd v prvých rokoch. Rovnako aj tu musí byť rast miezd sprevádzaný opatreniami, ktoré podporujú rast kvality vedy a vzdelávania (MF SR, 2020).

Okolo 7 500 úradníkov zarába značne menej ako ich kolegovia v súkromnom sektore kvôli platovým tabuľkám štátu, čo často vedie k ich nižšej kvalite. Revízia navrhla postupne zvyšovať mzdy v takých profesiách, kde štát za súkromným sektorom zaostáva. Ako efektívne sa môže javiť aj zdieľanie vysokokvalifikovaných pracovníkov medzi jednotlivými úradmi. Revízia odhadla dorovnanie miezd na 40 mil. eur ročne, pričom v prvom roku to je približne polovica tejto sumy (MF SR, 2020).

3.4.2 Implementácia

Podľa *Priebežnej implementačnej správy* (2021) sa podarilo v prvom polroku toho istého roku z možných úspor vo výške 192 mil. eur ušetriť 59 miliónov eur. Podarilo sa to vďaka zníženiu výdavkov na mzdy u policajtov, úradníkov a tiež u zamestnancov vysokých škôl.

3.5 Zhrnutie

Tabuľka 14 - Úspora v jednotlivých sektoroch, v mil. eur

	Potenciál	Plán	Úspora	Rok sledovania
Zdravotníctvo	-559,2	-194,5	-85,9	2020
Vzdelávanie	-88	-30	-10,6	2020
Životné prostredie	-115	-103	-16,7	2020
Zamestnanosť a mzdy	-765	-192	-59	2021 (1. polrok)
SPOLU	-1 527,2	-519,5	-172,2	-

Zdroj: vlastný

V tabuľke 14 si môžeme všimnúť výšku potenciálu a plánu na sledovaný rok a taktiež jeho plnenie v jednotlivých sledovaných sektoroch. V roku 2020, príp. v prvej polovici roka

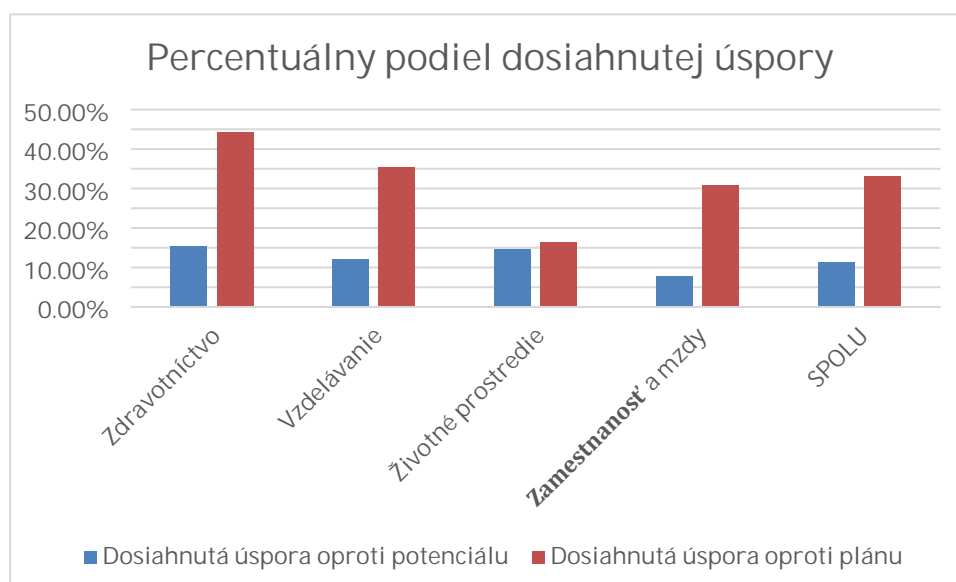
2021, sa vďaka Útvary hodnoty za peniaze podarilo vo verejných financiách ušetriť 172,2 milióna eur. Celková výška ušetrovaných prostriedkov tvorí z pôvodného plánu o niečo viac ako 33%, čo je dosť, vzhľadom na príchod pandémie, ktorá spomalila resp. znemožnila viacero procesov, najmä v sektore zdravotníctva. Veľa navrhnutých opatrení potrebuje na svoje zapracovanie viacero rokov, avšak po ich ustálení je možné len v týchto štyroch sektoroch ročne ušetriť viac než 1,5 miliardy eur za predpokladu, že sa všetky navrhnuté opatrenia budú plniť na 100%.

Tabuľka 15- Percentuálny podiel dosiahnutej úspory

	Plán na daný rok oproti potenciálu	Dosiahnutá úspora oproti potenciálu	Dosiahnutá úspora oproti plánu
Zdravotníctvo	34,78%	15,36%	44,16%
Vzdelávanie	34,09%	12,05%	35,33%
Životné prostredie	89,57%	14,52%	16,21%
Zamestnanosť a mzdy	25,10%	7,71%	30,73%
SPOLU	34,02%	11,28%	33,15%

Zdroj: vlastný

Graf 2 - Percentuálny podiel dosiahnutej úspory oproti potenciálu a plánu

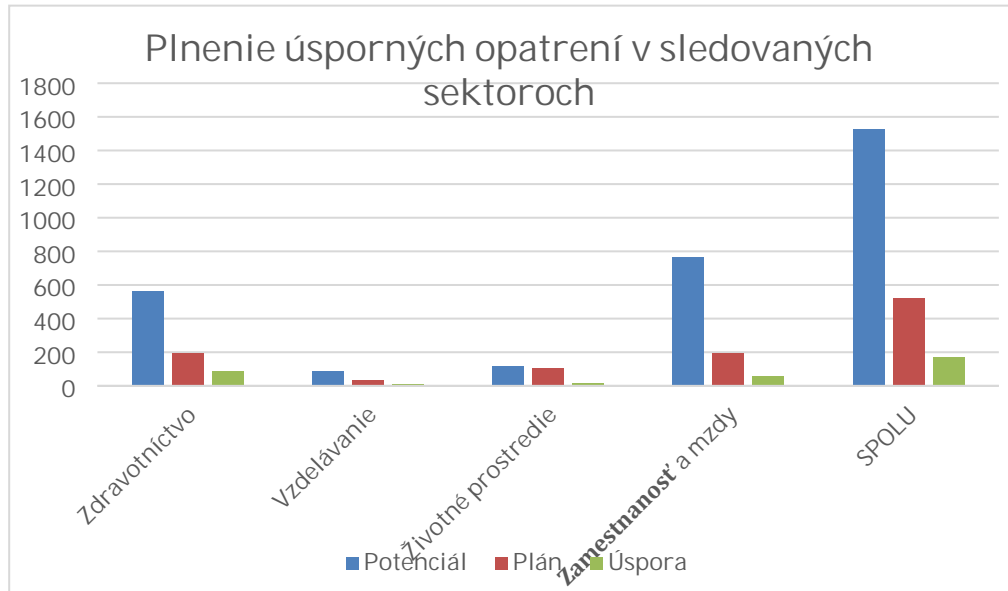

Zdroj: vlastný

Najväčší podiel zapracovaných opatrení do plánu oproti potenciálu malo životné prostredie (až 89,57%), avšak dosiahnutá úspora bola oproti ostatným sektorom výrazne najhoršia – ostala na úrovni len 16,21% a ako jediná neprekročila hranicu 30%. Naopak, najmenší podiel bol v zamestnanosti a mzdách, čo môže byť spôsobené aj tým, že sa

navrhnuté opatrenia v roku 2021 implementujú po prvýkrát a viaceré z nich si vyžadujú dlhší časový horizont, no aj napriek tomu bola výška úspory na úrovni až 30,73%. Najväčší podiel na dosiahnutých úsporách má zdravotníctvo (15,36% a 44,16%)

Graf 3 – Plnenie úsporných opatrení

Zdroj: vlastný

Graf číslo 3 ukazuje hodnoty v reálnych číslach. Aj napriek pandémie sa v zdravotníctve podarilo ušetriť menšiu polovicu z pôvodného plánu a to hlavne vďaka opatreniam z oblasti liekov. Veľký potenciál do budúcnosti vidím v naplnení opatrenia v ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Toto opatrenie síce má horizont plnenia až 10 rokov, ale prvá úspora vo výške 20,7 mil. eur je naplánovaná už v roku 2021 a postupne sa môže dosiahnuť úspora až 207 miliónov ročne. Vo vzdelávaní sa síce dosiahla najnižšia úspora, ale aj plán na sledovaný rok 2020 bol v tomto sektore suverénne najnižší. Tu vidím najväčší potenciál v zrušení kreditových príplatkov, ktoré tvoria viac ako polovicu celkového potenciálu úspory. V životnom prostredí bola do plánu zapracovaná takmer celá suma z identifikovaného potenciálu, ale nezrealizovaním opatrenia na zrušenie fakultatívnych oslobodení v spotrebných daniach, ktoré tiež tvorí viac než polovicu celkového potenciálu, sme prišli o veľkú časť úspor. V zamestnanosti a mzdách bol identifikovaný najväčší potenciál, a už hneď prvý rok implementovania priniesol výrazné úspory. Opatrenie, ktoré navrhuje sústrediť výkon samospráv do väčšieho celku (v roku 2021 ešte nebolo zahrnuté do plánu), môže v budúcnosti priniesť obrovské úspory, aj keď proces implementácie bude podľa môjho názoru zdĺhavý a komplikovaný.

3.6 Diskusia

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce bolo zhodnotiť vplyv Útvaru hodnoty za peniaze na efektívnosť verejných výdavkov na Slovensku. Na základe zistených údajov môžeme tvrdiť, že Útvar hodnoty za peniaze má značný vplyv na efektívnosť verejných výdavkov. Pomocou revízií výdavkov boli identifikované úsporné hodnotenia, ktorých naplnenie prinieslo v roku 2020 (resp. v prvom polroku 2021) úsporu vo výške až 172,2 milióna eur, pričom ročný potenciál dosahuje hodnotu až 1,5 miliardy eur. Spolu s naplnenými opatreniami z iných oblastí (ktorým sme sa v tejto práci nevenovali, napr. informatizácia, kultúra, atď.) môže vďaka Útvaru hodnoty za peniaze dochádzať k obrovským ročným úsporám. Ušetrené prostriedky môžu byť presunuté do podfinancovaných oblastí, napríklad tých, ktoré samotné revízie navrhli. Týmto sa na jednej strane zvýši efektívnosť vynaložených zdrojov a tiež to prinesie občanom väčšiu hodnotu za peniaze spolu s kvalitnejšou životnou úrovňou.

Tieto slová potvrdzuje aj J. Nemeč (2019), ktorý tvrdí, že vďaka systematickému monitorovaniu implementácie záverov revízií začína mať iniciatíva Hodnota za peniaze dopady na život podnikateľov, občanov aj samotný systém štátnej verejnej správy a zvyšovaním efektívnosti verejných výdavkov prináša značné spoločenské úžitky. Zároveň poukazuje aj na podporu projektu či už zo strany expertov alebo politikov. „Projekt Hodnota za peniaze je jedným z najužitočnejších projektov realizovaných jedným z najužitočnejších orgánov verejnej správy na Slovensku. Jeho jediným obmedzením je nedostatočná následná reakcia niektorých ministerstiev,“ tvrdí politik Martin Klus. Všetky informácie o tomto projekte dokladujú, že sa už mnoho podarilo dosiahnuť, ale aj to, že konečné výsledky projektu – systematické zvyšovanie efektívnosti a rast zodpovednosti – ostávajú stále dlhodobou výzvou.

Za relatívne krátku dobu existencie ÚHP sa toho podarilo zrealizovať už dosť, avšak podľa Hagaru, Kišša a Ódora (2020) sa toho lepšou prípravou dá spraviť ešte oveľa viac, lenže odhodlanie na podstatnejšiu zmenu sa nenašlo. Obmedzením môže byť politická vôľa aj technické kapacity. Tvrdia, že je potrebné dobudovať ľudské kapacity, zlepšiť procesy a inštitúcie – aj implementačné jednotky, nie iba analytické, a to na niekoľkých miestach vo verejnom sektore, ideálne všade. Problémom je, že sa dáta kultivujú pomaly a aj po niekoľkoročnom snažení je od niektorých ministerstiev odozva stále nulová, taktiež mnohým verejným rozhodnutiam ešte stále nepredchádza poctivá analýza.

Je potrebné zdôrazniť, že v sledovanom roku 2020 vypukla pandémia, čo spomalilo resp. znemožnilo viacero procesov zameraných na úsporu. Môžeme predpokladať, že s nadchádzajúcimi rokmi sa plán úspory na jednotlivé roky bude zvyšovať, keďže bude postupne dochádzať k zapracováaniu navrhnutých opatrení, a tým sa bude každoročne zvyšovať aj dosiahnutá úspora. Veľký potenciál úspory vidím v implementovaní revízií z ostatných sektorov, v ktorých sa žiaľ zatiaľ nedosiahla žiadna, respektíve veľmi malá úspora. Taktiež by bolo vhodné vyvíjať väčší tlak na orgány zodpovedné za dodržiavanie opatrení, aby dochádzalo k úspore v dohodnutých termínoch a efektívnejšie čerpanie eurofondov, ktoré môžu tiež výrazne prispieť k zlepšovaniu kvality v jednotlivých sektoroch.

Kvôli nedostatku informácií nebolo možné zistiť ako prebieha proces revízie výdavkov po roku 2020. V prípade rozšírenia tejto témy by bolo vhodné spomenúť práve priebeh revízie výdavkov po roku 2020 a taktiež hlbšie skúmať implementáciu opatrení navrhnutých revíziami (v tejto práci sme uvádzali už finálnu výšku úspory a neuvádzali sme proces dosiahnutia tejto úspory).

Záver

Zabezpečiť efektivitu výdavkov je veľmi náročný proces, ktorý si vyžaduje zapojenie viacerých subjektov. Útvar hodnoty za peniaze sa svojou činnosťou snaží dospieť k čo najväčšej efektívite a len za pár rokov za sebou zanecháva výrazné výsledky.

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce bolo zmapovať činnosť Útvaru hodnoty za peniaze a vyhodnotiť jeho vplyv na efektívnosť verejných výdavkov na Slovensku. Čiastkové ciele sa nám podarilo plniť – rozanalyzovali sme jednotlivé revízie výdavkov v sledovaných oblastiach, rovnako sme zhodnotili plnenie navrhnutých úsporných a hodnotových opatrení a taktiež sa nám podarilo zistiť výšku dosiahnutej úspory. V prvej kapitole sme sa zaoberali teoretickými východiskami efektívnosti, opisovali hodnotu za peniaze a aj Útvar hodnoty za peniaze. V druhej kapitole sme uviedli hlavný cieľ spolu s čiastkovými cieľmi a metodiku tejto práce. V tretej kapitole sme analyzovali jednotlivé revízie výdavkov s ich následnou implementáciou v štyroch vybraných oblastiach – zdravotníctvo, vzdelávanie, životné prostredie a zamestnanosť a odmeňovanie vo verejnej správe.

Výsledkom tejto práce je, že Útvar hodnoty za peniaze má výrazný vplyv na efektivitu verejných výdavkov. Od vzniku ÚHP v roku 2015 sa podarilo vo verejných financiách ušetriť nemalú čiastku peňazí – len v sledovanom období sa v štyroch oblastiach usporilo 172,2 milióna eur. Ušetrená suma peňažných prostriedkov spolu s názormi expertov deklarujú významnosť existencie tohto útvaru a jeho vplyvu na efektívnosť verejných výdavkov na Slovensku. Táto efektivita prináša všetkým obyvateľom vyššiu hodnotu za peniaze spolu s lepšou životnou úrovňou.

Zoznam požitej literatúry

Knižné zdroje

- [1] FILKO, M. a kol. 2016. *Najlepší z možných svetov. Hodnota za peniaze v slovenskej verejnej politike*. Bratislava: Ministry on Finance
- [2] KMEŤOVÁ, O., FREŇÁKOVÁ, M. Projekt hodnota za peniaze – nový prístup k rozhodovaniu o používaní verejných zdrojov. In *Podniková revue: vedecký časopis Podnikovohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave so sídlom v Košiciach*. ISSN 1335-9746, 2017, roč. 16, č. 1, s. 63-71.
- [3] PÉLIOVÁ, J. Problémy merania efektívnosti verejných výdavkov. In *Ekonomická teória a ekonomická realita: zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Bratislava: [vydavateľstvo EKONÓM], 2011. ISBN 978-80-225-3286-0, s. 422-428.
- [4] SABAYOVÁ, M. 2018. *Finančná kontrola*. In SABAYOVÁ, M., PRESPERÍNOVÁ, M. *Ekonomika a financie verejného sektora*. APZ v Bratislave. 2018. 218 s. ISBN 978-80-8054-776-9. Dostupné na: <www.akademiapz.sk>
- [5] ZUBALOVÁ, A. 2011. Verejné výdavky – ich efektívnosť – základné pojmy, metódy a ukazovatele ich merania. In ZUBALOVÁ, A. a kol. *Súčasný trendy financovania verejného sektora s dôrazom na efektívnosť verejných výdavkov*. Bratislava: vydavateľstvo Ekonóm, 2011. ISBN 978-80-225-3250-1, s. 8-17.

Elektronické zdroje

- [1] HAGARA E. a kol. 2020. *Ako posunúť Slovensko do prvej ligy vo verejných financiách* [elektronická verzia], 2020. [Citované 7.2.2022]. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/OP_2_2020_Hagara_Kiss_Odor_Rozpocet_2_0.pdf>
- [2] Inštitút finančnej politiky. *Daňový report Slovenskej republiky 2018*. [elektronická verzia]. [cit. 13.5.2022]. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/19959/52/Danovy_report_2018_final.pdf
- [3] MF SR. *Hodnota za peniaze*. [online]. [cit. 13.5.2022]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/hodnota-za-peniaze/>
- [4] MF SR. *O projekte hodnota za peniaze*. [online]. [cit. 29.4.2022]. Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/financie/hodnota-za-peniaze/o-uhp/projekt-op-evs/>>
- [5] MF SR. 2021. *Priebežná implementačná správa revízií výdavkov 2021* [elektronická verzia], 2021. [Citované 7.2.2022]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/83/Priebeznaimplementacnasprava2021.pdf>
- [6] MF SR. *Implementácia revízií výdavkov*. [online]. [cit. 29.4.2022]. Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/financie/hodnota-za-peniaze/implementacia/>>
- [7] MF SR. 2020. *Revízia výdavkov zamestnanosti a odmeňovania vo verejnej správe* [elektronická verzia], 2020. [Citované 3.4.2022]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/53/mzdy_zaverecna_20200305.pdf>
- [8] MF SR. 2020. *Súhrnná implementačná správa 2020*. [elektronická verzia]. 2020. [cit. 29.4.2022]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/5/suhrnna_implementacna_sprava_2020.pdf>
- [9] MF SR. 2019. *Revízia výdavkov na zdravotníctvo II* [elektronická verzia], 2019. [Citované 7.2.2022]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/44/revizia_zdravotnictvo_2.pdf>

- [10] MF SR. 2017. *Revízia výdavkov na vzdelávanie* [elektronická verzia], 2017.
[Citované 3.4.2022]. Dostupné na:
<https://www.mfsr.sk/files/archiv/uhp/3370/76/Revizia_vydavkov_na_vzdelavanie.pdf>
- [11] MF SR. 2017. *Revízia výdavkov na životné prostredie* [elektronická verzia], 2017.
[Citované 3.4.2022]. Dostupné na:
<https://www.mfsr.sk/files/archiv/22/Revizia_vydavkov_na_zivotne_prostredie_vlada.pdf>
- [12] MZ SR. *Naše projekty*. [online]. [cit. 13.5.2022]. Dostupné na:
<<https://www.health.gov.sk/?izp3>>
- [13] NEMEC, J. 2019. *Hodnotenie efektívnosti verejných výdavkov (revízia výdavkov)*.
[online]. [cit. 13.5.2022]. Dostupné na:
https://www.mfsr.sk/files/archiv/1/PAPAFinalcasestudy_Slovakia_2_SK.pdf
- [14] Útvar hodnoty za peniaze. 2021. *Makroekonomický vývoj a hospodárske politiky na Slovensku*. [elektronická verzia]. 2021. [cit. 29.4.2022]. Dostupné na:
http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/2021_VfM_studentsi_NBS_20211130_.pdf
- [15] Útvar hodnoty za peniaze. 2021. *Revízia výdavkov. Metodika*. [elektronická verzia]. 2021. [cit. 29.4.2022]. Dostupné na:
<https://www.mfsr.sk/files/archiv/56/Manual_revizie_vydavkov.pdf>